

ΕΙΣΗΓΗΤΗΡΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1924

ΥΠΟ ΑΛΕΞ. Ν. ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ

Κύριοι Μέτοχοι,

Τὸ λήξαν ἔτος ὑπῆρξεν ἔτος σχετικῆς οἰκονομικῆς ὀμαλότητος. Οἱ κλυθωνισμοὶ ὑπῆρξαν ὀλιγώτερον σφοδροὶ ἢ κατὰ τὸ παρελθόν. Εἰς αὐτὸ δὲ καὶ τὸ νόμισμα ἡμῶν ἔδωκε δείγματα μείζονος ἀνιστάσεως. Διατηρήσαν ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους ἀξίαν σχετικῶς μὲν, κυμαινομένην. Ἡ ὀμαλότης αὕτη ἐπροκάλεσε πεποιθήσιν ἐπὶ τὸ μέλλον καὶ ἐμπιστοσύνην τα στοιχεῖα δὲ ταῦτα, ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ὤθησαν τὴν χώραν πρὸς ἔκτασι-ἐργασίας εἰς ἕλους τοὺς κλάδους τῆς παραγωγικῆς ἐπίσεως. Εἰκόνα πιστὴν τούτου εἶδει αὕτη ἡ κίνησις τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς.

Κυκλοφορία

Ὅτι διακρίνει τὸ ἔτος 1924 εἶναι ἡ κατὰ τὴν διαρροὴν αὐτοῦ μὲν προσφυγὴ εἰς ἀβῆσιν τῆς κυκλοφορίας πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Δημοσίου Ταμείου. Τὰ ἔρια κατέβησαν μάλιστα. Διότι ἐγένετο τριπλασιάζουσα ἀπόδοσις 128,500,000 δραχμῶν, συμφώνως πρὸς τοὺς σχετικοὺς νόμους. Ὅθεν τὸ ἀνώτερον ἔριον κυκλοφορίας διὰ λογαριασμὸν τῆς Τραπεζῆς ἦτο:

τῷ 1923	δρ.	3,523,405,000
• 1924	•	3,394,905,000
		128,500,000
ἦτοι διαφορά ἐπὶ ἑλαττον τῷ 1924	δρ.	128,500,000

Ἡ ὅλη εἰκὼν τῆς κυκλοφορίας ἡμῶν συγκρινομένη, πρὸς τὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἔχει ὡς ἀπολούθως:

*) Ἐν ὀνόματι τοῦ Γενικοῦ συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ διοικητὴς αὐτῆς Ἀλεξ. Ν. Διομηδῆς εἰσηγήσῃ τὴν ἀνωτέρω ἐκθεσιν — ἀποδίδουσαν σχεδὸν τὴν ὅλην οἰκονομικὴν καὶ πιστὴν τῆς χώρας κατὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος 1924—πρὸς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν μετοχῶν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 30. Μαρτίου 1925.

Α. Κ.

'Ανώτατον όριον κυκλοφορίας	Τῆ 31 12 1923	Τῆ 31 12/1924
1. Διά λησμον τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου (Ν. ΒΦΙΘ' 1898)	42.951.915.42	40.961.915.42
2. Διά λησμον τῆς Τραπεζικῆς	3.523.405.000 --	3.394.905.000 --
3. (Ν. ΓΧΜΒ)	1.139.784.175 --	1.139.784.175 --
4. Διά λησμον τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου (Ν. Δ. 23)1)23.	699.895.110 --	716.423.140 --
Σύνολον	5.406.036.200.42	5.292.064.230.42
Διαθέσιμα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀνωτάτου ὅριου κυκλοφορίας.	724.836.140.59	426.110.494 --
Υπόλοιπον ἐν κυκλοφορίᾳ.	4.681.200.059.83	4.865.923.736.42
Ἐξ ὧν		
1. Διά λησμον τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου (Ν. ΒΦΙΘ' 1898)	42.951.915.42	40.961.915.42
2. Διά λησμον τῆς Τραπεζικῆς	2.798.568.859.41	2.968.764.506 --
3. (Ν. ΓΧΜΒ)	1.139.784.175 --	1.139.784.175 --
4. Διά λησμον τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου (Ν. Δ. 23)1)23)	699.895.110 --	716.423.140 --
	4.681.200.059.83	4.865.923.736.42

Διαφορὰ κυκλοφορίας πραγματικῆς ἐπὶ πλέον τῆ 1924 : 184,723 676,59.

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ πίνακος τούτου συνάγεται ποσοτικὴ βελτίωσις τῆς κυκλοφορίας, διότι ἐμφανίζεαι μειωμένον τὸ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου τμῆμα τῆς ἐκδόσεως, ἀπανταντίας δὲ ἠόξημέ-ον τὸ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀγορᾶς διατεθειμένον. Ἡ μείζων παρὰ ταύτης αὐτόματος ἀπορρόφησις τραπεζικῶν γραμματίων ἐπηρέασε τὰ διαθέσιμα τῆς Τραπεζικῆς κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους, οὕτω δὲ ἐν ᾧ τὸ ἀνώτατον ὅριον μεχρις οὗ δύνανται νὰ φθάσῃ ἡ κυκλοφορία εἶναι κατώτερον τοῦ προγενεστέρου ἔτους (1923 — 5,406,036,200, 1924 — 5,292,064,230) ἢ ἐντὸς τοῦ ὅριου τούτου πραγματικὴ κυκλοφορία εἶναι ἀνωτέρα (1923 — 4.681,200,059, 1924 — 4,865,923,736).

Ἡ διὰ λογαριασμῶν τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 23 Ἀπριλίου 1923 ἐκδοσις τραπεζικῶν γραμματίων πρὸς ἀγορὰν ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος καὶ ρύθμισιν τῆς τιμῆς τούτου. [ἣτις περιλαμβάνεται εἰς τὸ ἀνωτέρω σύνολον]. ἐπηρεασίσα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ποικίλας μεταπτώσεις ἀναλόγως τῆς ἀφθονίας ἢ στενότητος τῆς ἀγορᾶς εἰς ἐξωτερικὸν συναλ-

ναγμα. Τὴν μετῶνα ἔκτασιν ἐπαρυσίασεν ἡ κυκλοφορία αὐτή, κατὰ τὴν 15 Μαΐου μὲ δρ. 1.822.925,395 ἔχουσα κάλυμμα £ 7.490.000 μὲ μισθὴν τιμὴν λίρας δρ. 243. Το ὑπέλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1924 ἦτο δρ. 716.423.140, αἰτίνας εἶχον ὡς κάλυμμα £ 2.784.255 μὲ μισθὴν τιμὴν λίρας δρ. 250,000.

Ἀπαρτὸς κριτῆς τῶν κυκλοφορικῶν ἡμῶν πραγμάτων ἀφίλει ἡ ἀναμωρίσθη διὰ τὴ διαχείρισιν ταύτων ὑπῆρξε συνειτή. Αἱ ἀνάγκαι Κράτους καὶ Κοινωνίας ὑπῆρξαν πολλὰί, ἐπείγουσαι καὶ πολλαίς ἀναπότρεπτοι. Οὐδὲ προσήκα, νὰ λησμονηθῆς τίς ἐστὶ ἡ Χώρα ἐκκαθάρου, μολὶς ἐξερχεται κρίσεως τραγικῆς, γὰρ καθύστατα ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιβρᾷ ἐπὶ τῆς τύχῃς τῆς. Ἀρῆαι ἐπιπροβαλλόντο εὐλογαὶ ἀξιώσεις, οὐχ ἄλλὰ στενόχωρος ὑπῆρξεν ἡ κατάστασις. Ἐπρωτιμῆθη, ὅμως ρυθμὸς βραδύς, καὶ εἰς τὴν γοργήσῃσιν οἰκονομικῆς ἐπικυρίας εἰς κατηγορίας ἐσοκλήρους πληθυσμῶν καὶ εἰς ἐκτέλεσιν ἔργων, ὧν βελτίως δὲν ἐπιφύεται, οὐτε ἡ χρησιμότης, οὐτε τὸ ἐπείγον. Δὲν ὑπῆρξε δὲ εὐχερῆς πάντοτε ἡ προσπάθεια ἵνα αἱ ἀξιούμεναι χορηγίαι προσαρμοσθῶν εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν χρηματικῶν ἐφοδίων τὰ ὅποια ἤδύνατο νὰ πορισθῆ, ἡ γῶρα ἐξ ἑαυτῆς, χωρὶς νὰ γίνῃ, προσφυγή εἰς νέας ἐκδοσεις ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, αἰτίνας ἤδύνατο νὰ προκαλέσων προσθέτους διαταραχὰς εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ νομίσματος.

Κίνησις τοῦ Συναλλάγματος

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς γενομένη ἀγοραπωλησία συναλλάγματος ὑπερέβη, ὅλα τὰ προγενέστερα ἔτη, ὡς τοῦτο προκύπτει ἐκ τῆς κάτω συγκρίσεως:

1922	1923	1924
Ἄγοραι		
£ 15,072,389.—	£ 22,255,552.—	£ 34,578,049.—
ἦτοι £ 12,322,497 ἐπὶ πλέον τοῦ προηγούμενου ἔτους.		
Ἡ ἀγορὰ τῶν £ 34,578,049 ἀναλύεται ὡς ἀκολούθως:		
α) Ἐκ ποσοστοῦ 15% τῶν ἀγορῶν τῶν διαφόρων Τραπεζῶν		
N. Δ. 23 Ἀπριλοῦ 1923	£ 14,392,683	
Ἐναντι διὰ τὸ 1923	£ 6,855,580	
ἦτοι ἐπὶ πλέον τῷ 1924	£ 7,457,103	

Ἐπιπλέον, ὁ ἡμερήσιος μέσος ὄρος ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1924 εἰς £ 49,974 — — ἐναντι κατὰ τὸ 1923 £ 27,412 — —.

Ἀνευδοκίμως νομίζομεν διὰ τὸ ποσὸν εἰς ὃ ἀνέρχεται τὸ ἐκ τοῦ ποσοστοῦ προῖόν, βαρύνει πολὺ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς. Ἀρχικῶς ἔτε φρίσθη, τοῦτο εἰς 15%, προωρῶντο τὸ ἐξ αὐτοῦ περιεχόμενον εἰς τὸ Διημόσιον συ-

νάλλαγμα διὰ τὴν κάλυψιν διαφόρων ἀναγκῶν τούτου πρὸ πάντων δὲ τοῦ ἐπισοιτισμοῦ. Ἔστις τότε ἴσκειτο ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου. Νῦν ἔμως, ἐπὶ ἐπετρέπη ἢ ἀπ' εὐθείας ὑπὲρ τοῦ ἐμπορίου εἰσαγωγῆ, σιτηρῶν, ἐνδείκνυται ἡ μείωσις τοῦ ποσοτοῦ ἵνα ἐλαττωθῇ καὶ ἡ ἐπι τῆς ἀγορᾶς πίσις ἀριεμένου μείζονος ποσοῦ συναλλάγματος ἐλευθέρου ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν, τῆς κατὰ κλῶσεως.

β) Πρὸς ρύθμισιν τῆς τιμῆς ἀπερραφήθη ἐκ τῆς ἀγορᾶς ποσὸν £ 5,353,105 ἐπὶ μέσῃ τιμῇ λίρας δρ. 237.44 ἔναντι μέσης τιμῆς λίρας δρ. 266. — κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

γ) Ἐκ τῶν προκαταβολῶν ἔναντι τοῦ προσφυγικοῦ δανείου περιήλθεν εἰς τὴν Τράπεζαν συνάλλαγμα ἀξίας £ 2,110,671 — —.

δ) Τέλος ἀπ' εὐθείας παρὰ τῆς Τραπεζῆς ἡγοράσθη ἐκ τῆς ἀγορᾶς συνάλλαγμα ἀξίας £ 12,721,590, ἐξ ὧν £ 7.781,620 παρὰ τῶν ὑποκαταστημάτων.

Καὶ ἡ διαίτησις ἔμως συναλλάγματος ὑπῆρξε σημαντικῶς ὑπερτέρα τῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους:

1923

1924

Πωλήσεις: £ 19.087.365 — — £ 34.255,869 — —

ἦτοι διαφορά ἐπὶ πλεόν £ 15.168,504 — —.

Ἡ ἀνάλυσις τῶν ποσῶν τούτων ἔχει ὡς ἀκολούθως:

α) Ὑπὲρ τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς £ 2,182,308 ἢ ἀναλλομενῶς £ 1,820,634 καὶ Frs 28,654,184. —

β) Ὑπὲρ τοῦ λοιποῦ Δημοσίου Χρέους £ 724,397. — —.

γ) Ὑπὲρ προμηθειῶν τοῦ Δημοσίου ἐν γένει καὶ ἐξοφλήσεως πηλαίων ὀφελῶν £ 2.949,475 — —.

δ) Πωληθὲν ποσὸν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἀγορὰν £ 28,399,369 — —.

Ἡ παράτηρησις κατὰ τὸ ἔτος 1924 αὐξήσει δρεψίεται εἰς τὴν κατὰ πολὺ εὐρύτεραν κίνησιν τῶν συναλλαγῶν, εἰς τὴν μείζονα εἰσαγωγῆ συναλλάγματος ἐξ ἐκκοιήσεως πρεϊόντων, εἰς τὴν διπλωσιασμόν τῶν ἐξ Ἀμερικῆς ἐμβασμάτων, ἐκ προκαταβολῶν ἔναντι τοῦ Προσφυγικοῦ Δανείου, τέλος δὲ ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν κατὰ μικρὸν χρησιμοποίησιν τῶν διαφόρων ἀποθεμάτων συναλλάγματος, τὸ ὅποια εἰς σιγμὰς κρίσεων εἰ ἰδῶται ἀπέκτων ἀποβάλλοντες τὰ εἰς χεῖρας τῶν τραπεζικῶν γραμμάτων. Ὅχι ὀλίγον εἰς τοῦτο συνεβαλεν ἡ ἐπὶ ἐπτάμηνον διατηρηθεῖσα σχετικῆ σταθεροτῆς τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος, ἥτις ἤγαγεν πλείστους κατόχους τοιαύτου νὰ τρέψουν αὐτὸ πάλιν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ διαθέσουν αὐτὸ εἰς διαφόρους ἐργασίας.

Παρατηρήσεις

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος αἱ εἰκυμάνσεις τῶν τιμῶν τῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγμάτων ὑπῆρξαν ὁμαλώτεραι ἢ κατὰ τὸ παρελθόν. Ἡ ἀνωτάτη τιμὴ τῆς λίρας ὑπῆρξε ἔρ. 298.— τοῦ δὲ δελλαρίου ἔρ. 69,90 κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Μαρτίου. Λαμβανομένης ἑμὸς ὕπ' ἔψιν τῆς κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνου τιμῆς τῆς λίρας ἐναντι τοῦ δελλαρίου, ἦτις ἦτο μόνον \$ 4,28, ἡ τιμὴ τῆς λίρας, ἐὰν ἡ λίρα εἶχε τὴν σημερινὴν ἕξιν τῶν \$ 4,78, εἶδει νὰ εἶναι ἔρ. 335.—

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ μηνὸς Μαρτίου, ἤρχισε σταθερὰ χαλάρωσις συνεχισθεῖσα ἀξιαπτώτως μέχρι τῶν ἀρχῶν Μαΐου. ὁπότε ἐσημείωσαν τὰ ἐξωτερικὰ συναλλάγματα τὸ κατώτατον τοῦ ἔτους ἐπίπεδον £ 202, \$ 46,07). Ἐκτοτε ἤρχισε βαθμιαία ἀλλ' ἀσθενὴς ἀντίδρασις, ἀναδιβάσασα πάλιν τὰς τιμὰς εἰς ἀνώτεραν στάθμην. Ὁ παρατιθέμενος ἐν τῇδε γραφικῶς πίναξ εὐγλώττως εἰκονίζει τὴν κίνησιν ταύτην, ἦτις ὁμοιοτύπως καὶ μὲ ἀκριβείαν ἀστρονομικῶν, δύντα! τις εἰπεῖν, φαινόμενου ἐπανελήφθη καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ὡς καὶ κατὰ τὸ 1923.

Ἡ μέχρι τοῦδε παρατήρησις τῶν συναλλαγματικῶν φαινομένων τῶν ἐτῶν 1923 καὶ 1924—δὲν φαίνεται δὲ διαφέρειν τὸ τρέχον ἔτος—δεικνύει ὅτι μέχρι καὶ τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἐκάστου τῶν δύο τούτων ἐτῶν, ἡ ροπὴ τῶν τιμῶν εἶναι σαφῶς ἀνεύουσα. Ἡ κερδοσκοπία ἐκμεταλλευομένη τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ταύτην ὕψωσιν, ὥθθησ τὰς τιμὰς εἰς ἀνώτερα ἔτι ὕψη. Ἀμέως ὁμοως κατόπιν ἀρχίζει πτώσις συνεχῆς ἦτις τῷ μὲν 1923 ὑπῆρξε ραγδαία καὶ καταστρεπτικὴ, τῷ δὲ 1924 ἡπιωτέρα. Ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μηνὸς ἐπαναρχίζει σχετικὴ γαλήνη διατηρουμένη ἐπὶ μακροῦς μῆνας.

Τὰ αἷτια τῶν ἀποτόμων τούτων διακυμάνσεων δὲν νομίζω ὅτι πρέπει ἀποκλειστικῶς ν' ἀναζητηθῶσιν εἰς ψυχολογικὰς ἐπιδράσεις. Ὅτε ἐπίσης εἰς ἐπιδράσιν ἐκ τῆς κυκλοφορίας, εἶδοι τῷ μὲν 1924 εὐδαίμα ἐγένετο νέα ἐκδοσις, ἐπομένως καὶ διαταραχὴ ἐντεῦθεν δὲν ὑπάρχει, τῷ δὲ 1923 ἢ τότε ἐπιτραπειοῦσα αὐξήσις τῆς κυκλοφορίας, συνέπεσον ἀκριδῶς μὲ τὴν περίοδον τῆς βελτιώσεως τῆς δραχμῆς, ἦτις καὶ ἐσυνεχίσθη ἀδιαταράκτως. Νομίζω ὅτι μᾶλλον ὀφείλεται ἡ ὀξεία ὕψωσις, εἴτα δὲ ἡ πτώσις, εἰς ἀφορμὰς σχετιζομένης μὲ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἑλθῆς ἡμῶν οἰκονομίας. Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας ἐκάστου ἔτους παρουσιάζει αὐτὴ τάσις ἀθρόα ἀπορροφήσεως μεγάλων ποσοτήτων ἐξωτερικῶν συναλλαγματικῶν, χωρὶς ὁμοως ἡ χώρα νὰ δύναται κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριδῶς χρόνον νὰ ἱκανοποιήσῃ ἀνέτως τὰς ἀνάγκας ταύτας. Βαθμηδὸν κατὰ τοὺς ἐπομένους μῆνας τὴν ταραχὴν ἐκ τῆς ἐντατικῆς ζήτησεως διαδέχεται ἡ γα-

λήνη, επαναλαμβάνει δὲ ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τὴν σχετικῶς ἡρεμὸν τῆς ἐξέλιξιν, τῆς προσφοράς καὶ τῆς ζήτησεως μὴ ἀπιστευμένων ἀλλήλων.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα, ἡ σύμπτωσης τῶν ὁποίων καὶ εἰς τὰ δύο ἔτη δὲν φαίνεται νὰ εἶναι τυχαία, πρέπει νὰ οδηγῆσουσιν εἰς κατὰ τὸ δυνατόν προληπτικὰ τῶν ἐκ τῆς ὀξυτήτος ζημιῶν μέτρα.

Τὰ διαθέγματα ὡς ἐξῆς τοῦ ἔτους 1923 δὲν ἀπέδωκαν ἄγωνα διὰ τὸ 1924. Ἀμα ὡς κατέστη αἰσθητόν, εὖ ραγδαίως ἐκπίπτει ἡ τιμὴ τοῦ συναλλάγματος, ἐτέθη εἰς κίνησιν ἡ ἀπορροφητικὴ λειτουργία τοῦ Ν. Δ. τῆς 23 Ἀπριλίου 1923.

Ἐντὸς ἐμήνου ἡγοράσθησαν ἐκ τῆς ἀγορᾶς £ 3,706,000 ἐνισχύθη δὲ τὸ ἀπόθεμα συναλλάγματος σημαντικώτατα ἀναλθὼν βαθμυδὸν εἰς £ 7,490,000 κατὰ Μάϊον.

Ἡ ἐνίσχυσις δὲ αὕτη κατέδειξε τὴν οἰκονομικὴν ὀφείλειαν τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ. Ἐπὶ ἐπτάμηνον ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους, αἱ διακυμάνσεις ὑπῆρξαν ἀσήμανται, περιστοράφη δὲ ἡ τιμὴ τῆς λίρας μεταξὺ δρ. 234—265. Ἡ ἀγαθόποιος ἐπίδρασις τῆς σχετικῆς ταύτης σταθερότητος ὑπῆρξεν οὐσιαστικὴ καὶ διότι ἐξηφάνισε σχεδὸν τὴν κερδοσκοπίαν κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον καὶ διότι ἔθεσε βάσεις προβλέψεων ὑπολογισίμων εἰς τὰς συναλλαγὰς ἐν γένει.

Ἀνάγκαι εἰς συνάλλαγμα

Ἐπῆρξαν ὁμοῦ κατὰ πολὺ ἀνώτεραι τοῦ προγενεστέρου ἔτους 1923 αἱ ἀνάγκαι τοῦ 1924, ἡ δὲ ἀπήχησις τούτων μακρᾶς διαρκείας. Τὸ διατεθὲν ὑπὸ μόνης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὑπὲρ τῆς ἀγορᾶς συνάλλαγμα, ὑπερέβη κατὰ £ 15,168,504 τὰς διαθέσεις τοῦ 1923.

Ὁφείλεται τοῦτο εἰς πλείστα αἰτία, κυριώτερα τῶν ὁποίων νομίζω εὖ ὑπῆρξεν ἡ ἀνάγκη μείζονος εἰσαγωγῆς διημετριακῶν καρπῶν εἰς τιμὰς ἀνωτέρας, ἕνεκα τῆς γενικῆς ὑψώσεως τούτων.

Ὄστω τῇ 1923 διατέθησαν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς μόνον διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἐπισιτισμοῦ £ 3,780,000 διὰ προμήθειαν περίπου 300,000 τόννων σίτου ἐπὶ μέσῃ τιμῇ δολλαρίου 46.— (Σημ. Αἱ ἀνάγκαι ἐν συνόλῳ τοῦ ἔτους ὑπῆρξαν κατὰ τι ἀνώτεραι καλυφθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἐπ' εὐθείας εἰσαγωγῶν τοῦ ἐμπορίου). Τῇ 1924 ἡ εἰσαγωγὴ, τὸ μὲν λόγῳ κακίστης ἰσοδοείας, τὸ δὲ λόγῳ σημαντικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀνήλθεν εἰς τόννους σίτου 405,000 καὶ ἀλεύρων 129,000 περίπου. Λόγῳ ὑψώσεως ὁμοῦ τῶν τιμῶν διαρκούντος τοῦ ἔτους κατὰ 30—60%, ἀπῆτησαν αἱ ποσότητες αὗται δαπάνην ὡς ἕγγιστα £ 7,262,000 δηλαδὴ ὑπὲρ τὰ 3,000,000 λιρῶν ἐπὶ πλεόν τοῦ 1923.

Ἐπίσης σημαντικώτατην ἀπορρόφησιν συναλλάγματος ἔφερεν ἡ

κατὰ πολὺ ἀνωτέρα εἰσαγωγῇ ἔμπορευμάτων τοῦ ἔτους 1924, ἀνεληνοῦσα (συμπεριλαμβανομένων τῶν σιτηρῶν) εἰς ἀξίαν ἔρ. 7,965,684.031 ἔναντι εἰσαγωγῆς τοῦ 1923 ἔρ. 6,035,345,777, ἤτοι ἐπὶ πλέον ἔρ. 1,930,000,000 ἕπερ ἀναλογεῖ με τὴν μέσθην τιμὴν λίρας τοῦ ἔτους 1924 εἰς περίπου δαπάνην £ 8.000.000 ἐπὶ πλέον.

Τὴν μείζονα ταύτην εἰσαγωγὴν ἕως δὲν πρέπει ἀνεπιφυλάκτως νὰ χαιρετίσωμεν ὡς γεγονός χαρμόσυνον. Ἐν τινι μέτρῳ ὀφείλεται αὕτη θεβαίως εἰς εἰσαγωγὴν ἔμπορευμάτων καὶ προϊόντων τὰ ἑποῖα μονίμως ἐνισχύουσι τὴν δύναμιν τῆς χώρας. ὑψώνοντα τὸ οἰκονομικὸν αὐτῆς ἐπίπεδον καὶ συμπληροῦντα τὸν τεχνικὸν αὐτῆς ἐφοδιασμόν. Ἀτυχῶς ἕως ἐν μέτρῳ ὄχι ἀσπιδάντῳ ὀφείλεται αὕτη, εἰς ἀπειρῆ, χρῆσιν εἰδῶν οἰκονομικῶς ἀχρήστων, τὰ ἑποῖα παρασύρουσι εἰς αὐτοκατανάλωσιν δυνάμεων καὶ παρασκευάζουσι, ἐὰν ἐν καιρῷ δὲν ἀνακοποῦν, ἐξάντλησιν τὴν ὀκείαν θὰ συναισθανθῆ ὀλέκκληρος ἡ Χώρα.

Τὰ δύο αὐτὰ αἷτια ἐπροκάλεσαν κυριώτατα τὴν ἐξαιρετικὴν ζήτησιν ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος ἰδίως κατὰ τὰς τελευταίους μῆνας τοῦ ἔτους. Παρουσιάσθη δὲ ἡ ζήτησις αὕτη, καθ' ἂν χρόνον ἀκριδῶς ἡ σύναψις τοῦ προσφυγικοῦ δανείου καὶ ἡ ὅλως ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία τούτου, ἀπαδεικνυον καὶ εἰς τοὺς μᾶλλον δυσπίστους οὗτι ἐκρίνετο ἀκμαία ἡ Ἑλληνικὴ πίσσις, ἐπομένως οὐδεὶς ὑπῆρχε δυσμενῆς ψυχολογικὸς παράγων δυνάμενος νὰ δικαιολογήσῃ ἔκπτωσιν τοῦ ἐγχωρίου νομισματός. Θὰ ἐδημιουργεῖτο δὲ χάσμα εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἡμῶν πλάσιγγα μέγα, με τὰς ἐντεθεθεν συνεπειὰς τῆς ὠθήσεως πρὸς ἀνώτερα ὄψη τῆς τιμῆς τῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγμάτων, ἐὰν τὸ εἰς στιγμὰς παχειῶν ἀγελάδων αὐξηθῆν ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ ἀπόθεμα τοῦ Ν. Διατάγματος δὲν ἤρχετο ἐπικουρεν τῆς ἀγορᾶς δι' ἀφθόνου προσφοράς συναλλάγματος ἀνελθόντος εἰς £ 5,838,500 κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ ἔτους.

Νομισματικὴ ρύθμισις

Ὁ χρόνος δὲν ἐπέστη ἀκόμη διὰ τὴν προσπάθειαν ὅπως δώσωμεν εἰς τὰ παρ' ἡμῖν νομισματικὰ ζήτήματα ὀριστικώτερον τὴν τελικὴν τῶν μορφήν. Εὐρισκόμεθα ἀκόμη, εἰς περίοδον μεταβάσεως με ἀναλλασσομένης ὀφει: πραγμάτων. Ὅτε δὲ ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομία, ὅτε πρὸ πάντων ἡ δημοσία οἰκονομία δύνανται νὰ ἐπιδείξουν ἰσορροπήσιν τοιαύτην ὥστε νὰ ἀφήνῃ ἡ τοιαύτη ἡ τοιαύτη αὐτῶν ἐκδήλωσις ἀνεπηρέαστον τὸ νόμισμα. Οὐδαμῶτε δὲ πρόφρος τεχνικὴ ρύθμισις, εἶναι ὄχι μόνον μεταισκονία, δίδει ἢ ἀνέτασπον αὐτῇ τὰ γενόμενα, ἀλλὰ δύναται καὶ ν' ἀποβῆ ἀφειτρία νέων τεχνιτεῦστων καὶ ἐπομένως νέων ζιτιμιῶν ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ τῆς χώρας. Ἐν μόνον σημείον νομ ζῶ οὗτι δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος

νά τονισθῆ, διότι ἀποτελεῖ τοῦτο ἀλήθειαν ἢ παραγνώρισις τῆς ὁποίας θὰ ἦτο ἐπικίνδυνος. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι ἢ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀπομάκρυνσις τοῦ νομίσματος ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ἀρίστου τοῦ χρυσοῦ, δημιουργήσασα πραγματικὴν κατάστασιν. Τὸ μέτρον τῆς ἀξίας εἶναι σήμερον διάφορον τοῦ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς βίας τοῦ χρυσοῦ στηριζομένου. Πρὸς τὴν ἀξίαν ταύτην προσηρημώθησαν αἱ περιουσιακαὶ καταστάσεις καὶ ἡ ἀξία αὕτη εἶνε ἢ χρησιμοποιοῦμένη εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ τὰς προβλέψεις τῶν συναλλαγῶν.

Δυνάμεθα νὰ παρέδωμεν ἐφεξῆς τὸ ἐγκαθιδρυθὲν τοῦτο διὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων καθεστῶς καὶ νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ παλαιὸν ἀρίστον ἢ τὴν προσέγγισιν εἰς τοῦτο;

Πρέπει νὰ ἐγκαταστήσωμεν νέαν χρυσὴν βίαν διάφορον τῆς παλαιᾶς, προσηρημοσμένην εἰς τὴν σημερινὴν περίπου ἀξίαν τῆς δραχμῆς ἔναντι τοῦ χρυσοῦ καὶ νὰ ἐγκαινιάσωμεν οὕτω νέον νομισματικὸν σύστημα μὲ ὑγιᾶ χρυσὴν βίαν;

Πρέπει νὰ ἐπιδιώξωμεν σχετικὴν σταθεροποίησιν τῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς—ἀνεξαρτήτως χρυσῆς βίας—εἰς ὠρισμένον τι ἐπίπεδον, ἀνεκώπτοντες ἀποτόμους βελτιώσεις αἰτινας οὐσιαστικῶς θὰ ἐσήμαινον νέας διακυμάνσεις τιμῶν, νέους κλυθωνισμοὺς εἰς τὴν βίαν τῶν συναλλαγῶν καὶ ἐπομένως νέες ζημίας;

Αἱ ἄνωτέρω ἀναφερόμεναι λύσεις συζητούμεναι εἰς ὅλας τὰς χώρας αἰτινας ὑπέστησαν τὰς δοκιμασίας τῶν νομισματικῶν ἀνωμαλιῶν, δρμῶνται ὅλαι ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι τὸ κυρίως προέχον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν οἰκονομίαν χώρας τινὸς εἶναι ἢ εὐστάθεια τοῦ νομίσματος. Συναλλαγὴ μὲ βίαν νόμισμα συνεχῶς μεταβαλλομένης ἀξίας σημαίνει ἐθνικὴν οἰκονομίαν μὴ ἀναπτυσσομένην εἰς περιβάλλον τάξεως, ἀλλὰ συνταρασσομένην ἀδιακόπως ὑπὸ ἐξάψεων πυρετοῦ κερδοσκοπικῆς φύσεως.

Προϋκόμεναι ὁμῶς πάσης ὀριστικῆς κατευθύνσεως εἶναι: ἡ σαφὴς ἰσορροπήσις τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, —ὁ κανονισμὸς τοῦ κυμαινομένου χρέους, ἵνα μὴ ὁ ὄγκος τοῦ ἴσταται ἀπειλητικὸς—ἀπὸ ἀπόψεως δὲ ἐθνικῆς οἰκονομίας ἢ αὐτῆσι τῆς παραγωγῆς, ἵνα ἡ χώρα κίνησι σιφῶς πρὸς ἐνεργητικὴν κατάστασιν ἔναντι τῆς ἀλλοδαπῆς.

Ἄνευ τῆς ἀσφαλοῦς ἰσορροπήσεως τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν καὶ τῆς ρυθμίσεως τοῦ κυμαινομένου χρέους, δὲν ὑπάρχει τὸ αἰσθητὸν τῆς βεβαιότητος ὅτι ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος θὰ μένῃ ἐκτὸς ἐπηρεασμοῦ ἀπὸ τὰ ἐνδεχόμενα τῶν ἐπείγουσων ἀναγκῶν τοῦ Δημοσίου, διότι δὲν ὑπάρχει ἡ βεβαιότης ὅτι τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ ποσὸν τραπεζικῶν γραμματίων θὰ μείνῃ ἀνέπαφον ἀπὸ τῶν παρεμβάσεων τοῦ Κράτους. Τὸ κακὸν δὲ

εἰς τὰ νομισματικὰ ζητήματα ὡς ταῦτα ἐξειλήθησαν ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν δὲν εἶναι ἡ ἔκτασις τῆς κυκλοφορίας ἰδίως ὅταν αὕτη, ὡς παρ' ἡμῖν, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ υπερβολικῆ. ἔχει δὲ ἀσφαλῶς ἀπορροφηθῆ, ὑπὸ τοῦ τόπου. Ἡ δυσμενὴς ὄψις εἶναι ὁ φόβος μὴ, τυχόν νέα ποσότης προστεθῇ εἰς τὴν ὑφισταμένην ἤδη, διὰ λογαριασμὸν τοῦ Κράτους τοιαύτην. ἦτις κατ' ἀκολουθίαν καὶ ποιοτικῶς θὰ ὑπεβίβαζε τὴν ὑπόστασιν τῆς κυκλοφορίας.

Ἐπιβάλλεται δηλαδὴ φραγμὸς ἐξ ἑνὸς εἰς τὰς ἐκδόσεις διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου, ἀφ' ἑτέρου ἔμως προσπάθεια βελτιώσεως τῶν καλυμμάτων τῆς κυκλοφορίας, δι' ὑποκαταστάσεως εἰς τὴν γυμνὴν πίστιν τοῦ Κράτους, ἐμπορικῶν ἀξιών ἀντιπροσωπευουσῶν παραγωγῆν.

Πέραν τῶν δύο τούτων στοιχείων, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ἐπαρκῆ, ἐπὶ τοῦ παρόντος μέσα θεραπείας, οὐδὲν πρέπει τις νὰ ζητή. Ἡ ἐμπειρικῶς δηλαδὴ ἐπιδιωκομένη βελτίωσις τῆς νομισματικῆς καταστάσεως διὰ μειώσεως μόνον τῆς κυκλοφορίας, ἀποδεδειγμένως οὐδεμίαν ἀσκει ἐπίδρασιν οὔτε ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγμάτων, οὔτε ἐπὶ τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων. Ἡ ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ πείρα κατέστησε τοῦτο ἀναμφισβήτητον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἰδία ἡμῶν πείρα νομίζω ὅτι ἀπέδη ἐπαρκῶς σαφῆς. Ἀπὸ τῶν τελευταίων μηνῶν τοῦ 1923 μέχρι τέλους τοῦ 1924 ἀπεσύραμεν δι' ἀποσβέσεων ἐκ μέρους τοῦ Κράτους 218 δλα ἑκατομμύρια τραπεζικῶν γραμματίων, δὲν νομίζω δὲ διὰ τῆς μειώσεως ταύτης τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων, οὔτε βελτιώσιν τινα νὰ ἐσημείωσεν ἡ ἀξία τῆς δραχμῆς, οὔτε αἱ τιμαὶ τῶν διαφόρων πραγμάτων καὶ ἡμερομισθίων νὰ ἐνεφάνισαν μεταβολὴν ἐπὶ τὰ βελτίω.

Ἐπὶ οἰκονομικῆς μάλιστα συνθήκας ὅλαι αἱ σήμερον διαμορφωθεῖσαι, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀπανταχοῦ ὀψηλῶν τιμῶν, ὁ περιορισμὸς τῆς κυκλοφορίας δύναται ν' ἀποδῇ ἐπικίνδυνος εἰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ ἄλλας συναλλαγὰς. Διότι πρωτίστως ἐπιβάλλεται ἀνεῖς τις εἰς τὴν κυκλοφορίαν ἡτις θ' ἀσφαλίσῃ ἀπὸ τῶν ζημιῶν ἕς δύναται νὰ προκαλέσῃ νομισματικὴ στενότης. Ἡ ἐλαστικότης δὲ εἶναι ἡ δεσπόζουσα σήμερον ἀρχὴ εἰς δλα τὰ ἀσταθῆ νόμισμα ἔχοντα κράτη, διότι οἱ ἄνθρωποι τῶν συναλλαγῶν οὐδὲν ἔχουν τὸ σταθερόν, αἱ δὲ τιμαὶ τῶν πραγμάτων, αἵτινες ἐν πολλοῖς καθαρῶν τὴν ἐπὶ πλέον ἢ ἑλαττον χρῆσιν νομίσματος, εἶναι ἐξάρτημα αἰτίων κολυσυνθέτων, συχνότατα μὴ ὀφειλομένων εἰς λόγους νομισματικῆς ἢ καὶ ἐσωτερικῆς φύσεως.

Πρὸς τὴν ἀβίαστον ταύτην οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας, νομίζω ὅτι βαίνομεν βραδέως μὲν, ἐλπίζω δὲ ἀσφαλῶς. Οὕτω θὰ φθάσωμεν εἰς τὸν σταθμὸν τῆς ἀναρρώσεως, ἡτις θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν μὲ σαφῆ συνείδησιν τὸ νομισματικὸν μας πρόβλημα.

- Ἐν τῷ μεταξύ ὁ συνεχῆς πλουτισμὸς τοῦ εἰς συνάλλαγμα ἀποθέματος θὰ παρέχῃ τὰ μέσα νὰ ἐπικουρηθῆται ἡ ἀγορά, ἵνα ἐντεῦθεν κατὰ τὸ δυνατόν μὴ διαταράσσεται ἡ τιμὴ τοῦ νομίσματος.

Ἡ ἰσορροπία εἰς τὰ δημόσια οἰκονομικὰ δὲν ἐπατεύχθη βεβαίως εἰσέτι, οὔτε ἄλλως τε ἡπειρωτικὸν τι Κράτος δύναται νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι ἐπραγματοποίησεν ἤδη, ταύτην. Αἱ πρὸς τοῦτο προσπάθειαι: ἕμως πρέπει ν' ἀναγνωρισθῆ, ὅτι καὶ σοβαραὶ εἶναι καὶ ἐντατικάι, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἄλματική, αὔξησις τῶν ἐκ φόρων δημοσίων προσόδων. Ἀνηλθον οὕτως αὗται διὰ τὰς χρήσεις 1922—23 εἰς δρ. 1,895,459,0000, τὰς χρήσεις 1923—24 εἰς δρ. 3,712,421,000, τὰς χρήσεις 1924—25 (πρόβλεψ.) δρ. 4,800,000,000. Εἰς νέας ἐκδόσεις δὲν κατέφυγε τὸ Δημόσιον ἀπὸ δύο ἐτῶν περίπου, διὰ τῶν ληφθησομένων δὲ μέτρων ἢ ρυθμισθῆ οὕτω τὸ κυμαινόμενον χρέος, ὥστε οὐδεὶς ἐκείθεν κίνδυνος ν' ἀπειλή τὰ δημόσια οἰκονομικά.

Ὅλαι αἱ ἐνδείξεις ἐξ ἄλλου πείθουσιν ἀνενδοιάστως, ὅτι ἡ χώρα εὐρίσκειται εἰς ἀνιούσαν περίοδον παραγωγῆς πλούτου, βοηθουμένην ἀπὸ τὸν ὄργανισμὸν πρὸς ἐργασίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν χρήσιν τῶν κεφαλαίων τὰ ὅποια ὁ χρόνος εἶχε συσσωρεύσει: καὶ τὰ ὅποια βραθυμῶδιν ἐξέρχονται ἀπὸ τὰς κρύπτας τῶν. Ἡ ἐντασις αὕτη τῆς ἐργασίας, ἡ εἰς τὸν οἰκονομικὸν βίον αἰσθητῆ, γινομένη δημιουργικῆ πνεύ, διὰ τῆς ἀφθόρου προσφοράς τῶν προϊόντων, θ' ἀποδῆ τὸ συνταλεστικώτερον μέσον τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων. Ὑπαρχούσης δὲ μείζονος προσφοράς ἡ κτητικὴ δύναμις τοῦ ἐγγχωρίου νομίσματος θ' ἀνυψωθῆ ἀπ' ἑαυτῆς, θ' ἀποκτήσῃ δὲ οὕτως ἡ χώρα ὄργανον κυκλοφορίας καὶ εὐσταθέτερον καὶ πολυτιμώτερον.

Μεταναστευτικὰ ἐμβάσματα

Τὰ ἐμβάσματα ἐκ μεταναστῶν παρουσιάζονται εὐτυχῶς κατὰ τὸ ληφθὲν ἔτος 1924 σημαντικῶς ἰσχυρότερα τῶν τοῦ προγενεστέρου ἔτους.

Διὰ μόνης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰσῆλθον κατὰ τὸ 1923 £ 2,809,000 ὁμοῦ δὲ μετὰ τῶν διὰ τῶν διαφόρων ἄλλων Τραπεζῶν ἐμβαζμάτων ὑπολογίζονται τὰ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰσλαχθέντα κεφάλαια εἰς £ 5,000,000.

Κατὰ τὸ 1924 διὰ μόνης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰσῆχθησαν £ 3,653,722. Διὰ τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν £ 2,883,000. Διὰ δὲ τῶν λοιπῶν κυριωτέρων Τραπεζῶν £ 1,322,000. Οὕτω τὰ στατιστικῶς κατὰ τὸ ἔτος 1924 βεβαιούμενα ἀναδιβάζουσιν τὰ ἐμβάσματα εἰς £ 7,860,411.

Νομίζω ὅμως ὅτι δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ θεωρήσωμεν ὡς πρᾶγματι εἰσλαχθέν ποσὸν κεφαλαίων ἐν συνόλῳ περὶ τὰς £ 9,000,000 συνυπολο-

γίζοντες εἰς ταῦτα τὰ ἔχθονα εἰς αὐτοῦσια τραπεζικά γραμμάτια κομιζόμενα καὶ κυκλοφοροῦντα κεφάλαια ὡς καὶ τὰς ἐπιταγὰς αἰτίνες δὲν ἔχουν παρουσιασθῆ, πρὸς ἐξαργύρωσιν.

Προσφυγικὸν Δάνειον

Τὸ σημαντικώτερον ἴσως γεγονός τοῦ ἔτους ὑπῆρξεν ἡ εὐμενὴς ὑποδοχή, ἣς ἔτυχεν ἡ ἔκδοσις τοῦ Προσφυγικοῦ Δανείου ἐν Λονδίῳ κυρίως καὶ Νέα Ἰόρκῃ. Ἡ πραγματοποίησις τούτου σημειώνει ἀληθῶς ἀρχὴν νέας περιόδου διὰ τὴν ἑλληνικὴν πίστιν, μετὰ πολυετῆ μαρασμόν. Ὁ ἀποκλεισμός, ὃν αἱ ἔξναι ἀγοραὶ εἶχον ἐπιβάλει, ἤρθη, δύναται δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ θεωρηθῆ, ὅτι αἱ ἔξναι ἀγοραὶ εἰναι ἀνοικταὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζήτησιν. Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος παρατηρεῖται μείζων ἐκτίμησις τῶν ἑλληνικῶν ἔξων. Τὰ τοῦ τόκου 5% χρεώγραφα ἐν ἡ κατὰ τὸ 1922 ἔστη μείωσαν τιμὴν κυμαινομένην μεταξὺ £ 40 — 45 τῷ 1923 ἀνῆλθον εἰς £ 50 — 55, τῷ δὲ 1924 ἐφθασαν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν £ 65. Ἡ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος κατάδηλος καὶ σταθερὰ αἰτη πρόοδος ἦτο ἔκφρασις τῆς ἐμπιστοσύνης ἣν ἀπέδειξεν ἡ ἐν Λονδίῳ χρηματαγορὰ εἰς τὸν ἑλληνικὸν οἰκονομικὸν παράγοντα. Ἡ εὐμενὴς αἰτη ἀνέλιψις, ἐνισχυμένη καὶ ἀπὸ τὸν ἠθικὸν παράγοντα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καὶ ἀπὸ τὴν πρόθυμον διάθεσιν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιστήμων κύκλων, ἔγαγεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Προσφυγικοῦ Δανείου. Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης νομίζω καθήκον νὰ ἐκφράσω χάριτας εἰς τὸν Sir Arthur Sulter διευθυντὴν τῶν Οἰκονομικῶν παρὰ τῆ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἐργασθέντα μετ' ἀξιοθαύμαστοῦ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ὑπὲρ πραγματοποιήσεως τῆς ἰδέας τῆς ὀλικῆς σωτηρίας τῶν προσφύγων, πρὸς τὸν κ. M. Norman, Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας, ἐπιτεθέντα τῶν ζητημάτων ἡμῶν μετὰ τῶν ἀνωτέρων ἐκείνων βλέψεων αἰτίνες διακρίνουσι τοὺς μεγάλους βρετανικοὺς πολίτας καὶ τὸν Sir Eric Hambro, ὅστις μετὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν φίλου τῆς Ἑλλάδος ὤθησε μετὰ τὴν δύναμιν τῆς δραστηριότητος του εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ δανείου.

Τὸ μέγα ἀγαθόν, ἕπερ περιζῆται ἡ χώρα ἡ ἰὼν ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ δανείου τούτου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀμέσου ὠφελείας ἣν παρέχει ἡ συνδρομὴ τῶν £ 10,000,000 εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας, εἰναι ὅτι ἐδώκαμεν ἀφορμὴν νὰ μελετηθῶν ἐγγύτερον τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομικὰ πράγματα καὶ νὰ ἐξαλειφθῶν, προλήψεις βαθύτατα ἐρριζωμέναι. Ἡ ἐρευνα αἰτη ἀπέδη σαφὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ εἰναι ὅτι ἐκινήθη τὸ ἐνδιαφέρον κύκλων οὐδέποτε ἄλλοτε ἀσχοληθέντων μετὰ ἑλληνικὰ πράγματα. Ἐξημιουργήθη οὕτως εὐρυτέρα ἀγορὰ διὰ τὰς ἑλληνικὰς ἀξίας, δυνάμεθα δὲ βασίμως νὰ ἐλπίζωμεν παρὰ τὴν δυσπιστίαν πολλῶν, ὅτι ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν καλλιεργοῦντες προσηκόντως τὸ πρόσφορον τοῦτο

ἔδαφος, ἢ ἀγαθὴ ἐκτίμησις περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν δυνάμεως ἢ συνελθόντες, ἢ δυνάμεθα δὲ οὕτω νὰ προσφύγωμεν καὶ ἐφεξῆς εἰς τὴν εὐεχὴν αὐτῆν ἀγορὰν διὰ νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὰς εἰς κεφάλαια ἀνάγκας τὰς ἐποίας ἢ ἐχθρῶν ἢ χώρα ἡμῶν.

Συνδικάτον τραπεζῶν

Διὰ τὴν οἰκονομικὴν διευκόλυνσιν τῆς πραγματοποιήσεως εὐρυτέρων ἔργων κοινῆς ὠφελείας, ἐισηγγήθημεν τὴν μετὰ τῶν κυριωτέρων Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν σύμπηξιν Συνδικάτου. Ἡ σύμπηξις αὕτη, ὑπὸ τὴν προσωρινὴν μορφήν τοῦ Συνδικάτου, μέλλοντος νὰ ἐξελεγχθῆ βαθυμῶδὸν εἰς Γενικὴν Ἑταιρίαν, ἀποδίδει εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς Ἑλληνικῆς τραπεζικῆς δυνάμεως εἰς ἐνιαῖον ὄργανισμὸν, ἵνα ἢ ἐραῖος ἔλων ἑμοῦ καταστῆ δυνατὸν νὰ συντονισθῆ, μὴ σπαταλῶνται δε προσπάθειαι εἰς κατὰ μόνας ἐνεργείας, καταδικασμένας συνήθως εἰς ἀποτυχίαν. Ὅλα τὰ διδόμενα πείθουν, ὅτι αἱ ἀπὸ μακροῦ χρόνου λίαν αἰσθηταὶ καταστάσεις ἀνάγκαι εὐρέων ἔργων γενικῆς ὠφελείας καὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἀλλαχοῦ ὤρμησαν ἤδη, ὑπὸ τὴν πίεσιν δὲ τοῦ ἠϋξημένου πληθυσμοῦ ἢ ἐκτέλεισι αὐτῶν δὲν εἶναι πλέον μικράν. Ἰδίᾳ ἐν Μακεδονίᾳ ἢ ἀποξήρανσις κυριώτατα μεγάλων ἐκτάσεων εὐφόρου γῆς, ἔχει ἀποδοῦν ἀνάγκη ἀνεπίδεκτος ἀναβολῆς διὰ τε τὴν συμπλήρωσιν τῆς προσφυγικῆς ἐγκαταστάσεως καὶ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν πλουσιῶν ἐδαφῶν. Ἰνα ἀνταποκριθῆ ἡ παραγωγὴ εἰς τὸ συνεχῶς ὑψούμενον ἐπίπεδον καταναλώσεως τοῦ λαοῦ.

Ἡ πραγματοποίησις ὅμως καὶ περιορισμένου προγράμματος ἔργων, θ' ἀπαιτήσῃ σημαντικὰ κεφάλαια, τὰ πλεῖστα τῶν ὑποίων δὲν δύναται ν' ἀντληθῶν ἐκ τῆς Χώρας. Ἐναντι τῶν ἐν τῇ ξένην κεφαλαιούχων, εἰτινες ἐπ' ἀμοιβῇ θὰ προσφέρουν τὴν χρηματικὴν τῶν δυνάμιν, τὸ Συνδικάτον καλεῖται νὰ παρουσιάσῃ ἐνιαῖαν τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἑλληνικῶν κεφαλαίων, νὰ διαπραγματευθῆ δὲ τὴν σύμπηξιν μετὰ τῶν ἀλλοδαπῶν τοιούτων ὑπὸ τοὺς ὅρους τοὺς μᾶλλον ἐξασφαλίζοντας τὰ συμφέροντα τῆς Χώρας.

Κίνησις ἐργασιῶν

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ κίνησις τῶν ἐργασιῶν ἐστρμείωσεν ἀσυνήθην ἔντασιν. Εἰς ἔλους τοῦ κλάδου τῆς παραγωγικῆς δράσεως τὰ ἀπασχοληθέντα κεφάλαια ἐμφανίζουσι οὐσιώδη αὐξησιν. Ἐμπόριον, Βιομηχανία, Γεωργία, Οἰκοδομική, ἐκινήθησαν ζωηρῶς ἐν τε τῷ Κέντρῳ καὶ ταῖς Ἐπαρχίαις, ἰδιαίτερα δὲ ἐν Μακεδονίᾳ. Ὁ προσφυγικὸς κόσμος, ὅστις μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη ἀπετέλει βαρὺ καθῆρον, ἀρχίζει νὰ μεταβάλλεται εἰς ἐνεργὸν στοιχείον τῆς παραγωγῆς ὥθουσαν ταύτην πρὸς τὰ ἔμπροσ μὲ

ζήλον καὶ δραστηριότητα. Εἰς τὰς ἐργασίας δὲ τῆς Τραπεζῆς προσετέθη, καὶ ἡ, περὶ τούτου μέριμνα, ἣν καὶ ἀνέλαβεν αὕτη, εἰσαγγήσει τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐγγυήσει τοῦ Κράτους, ἐν τῇ πεπειθήσει ἕτι ἡ οικονομικῆ, αὕτη, συνδρομῇ, θὰ ἐξυπηρετήσῃ, ἀποτελεσματικώτατα καὶ τοὺς νέους πληθυσμούς καὶ τὴν κοινωνικὴν γαλήνην. Οἱ ἐγκατασταθέντες προσωρινῶς ἡ, μονίμως ἀγρόται ἔλαβον 105,000.000 ἔρ. γεωργικὰ δάνεια ἀνελλιπῶς ἐξυπηρετούμενα καὶ ἰσπῶς ροιθῆσαντα τὴν παραγωγὴν. Οἱ μικροεπαγγελματῖαι πρόσφυγοι ὀργανωθέντες εἰς μικροὺς συνεταιρισμοὺς ἀπερρόφησαν 31,000,000 ἔρ. συνεχίζεται δὲ γοργότατα ἡ σύμπτυξις αὐτῶν καὶ εἰς εὐρύτερους συνεταιρισμοὺς, ἀποβλέποντας εἰς δημιουργίαν ἰσχυροτέρων ριζομηχανικῶν ὀργανώσεων, ὡς εἶναι κυριώτατα ἡ τῆς ταπητουργίας, ἣν ἐκρίναμεν σκόπιμον καὶ ἰδιαιτέρως νὰ ἐνθαρρύνωμεν.

Τὴν εὐρύτεραν κίνησιν τῶν ἐργασιῶν παρηκολούθησεν ἡ Τράπεζα ἐκ τοῦ σύνεγγυος, οὐδένα κλάδον τούτων στερήσασα τῆς ἐπικουρίας τῆς. Ἐν συνόλῳ ἀπησχολήθησαν κατὰ τὸ ὑπὲ κρίσιν ἔτος 4,362,605,000 ἔναντι 2,748,086,000 διατεθέντων κατὰ τὸ 1923. Ἦτοι ἐπὶ πλέον ἔρ. 1,614,519,000, ἔπερ ἀναλογεῖ εἰς ἀξίησιν 58.7% ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος :

Κεφάλαια διατεθέντα εἰς τὰς παραγωγικὰς ἐργασίας τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὰ ἔτη 1922, 1923 καὶ 1924 καὶ σύγκρισις μεταξὺ 1923 καὶ 1924

	1922	1923	1924	Ἀξίησις κατὰ τὸ 1924 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1923
Προεξοφλήσεις	532.778	705.090	1.392.593	97,5 ο)ο
Χορηγήσεις πρὸς Γεωργούς, Κτηματίας καὶ Συνεταιρισμοὺς	92.787	210.722	654.176	210,1 ο)ο
Δάνεια καὶ Ἀνοικτοὶ Λογαριασμοὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ Χρηματογρῶφων	508.562	357.971	583.598	50,4 ο)ο
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἔμπορευμάτων	944.184	1.292.027	1.354.655	4,8 ο)ο
Δάνεια καὶ Ἀνοικτοὶ Λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	103.477	127.027	265.093	106,7 ο)ο
Δάνεια πρὸς Δήμους, Λιμένας καὶ ἄλλα νομικὰ πρόσωπα	18.314	25.249	112.485	345,5 ο)ο
Σύνολον	2.220.102	2.748.086	4.362.605	58,7 ο)ο

Ἡ ἀξίησις αὕτη ἀποδεικνύει ἐμπράκτως ἰσχυρὰ ὑπῆρξεν ἡ πρὸς παραγωγὴν ροπή, εἰς ἣν μὲ ἀκάματον φιλεργίαν καὶ πολλὴν αὐ-

τεποπολθην ἐρρίφθησαν οἱ Ἕλληνας. Ἀποδεικνύει ἐπίσης τὴν δύναμιν εἰς κεφάλαια ἀποταμιευθέντα κατὰ τὸ παρελθόν, τὰ ὅποια ἀναθαρρήσαντα ἔρχονται μὲ τὸ μὴν νὰ ζωογονήσουν τὴν ἐν τῇ Χώρα ἐργασίαν. Ἡ ἐξόχως ἐντατικῆς οἰκονομικῆς ζωῆς περίοδος αὕτη, δύναται ν' ἀποδῇ ἀφετηρία βαθμιαίας ἀναψύσεως τοῦ παραγωγικοῦ ἐπιπέδου τῆς χώρας. Ἡ μελετωμένη, δὲ ἐκτέλεσις εὐρέων ἔργων κοινῆς ὠφελείας θὰ καταστήσουν αὐτὴν οἰκονομικῶς μᾶλλον αὐτοτελῆ καὶ θὰ δημιουργήσουν ἐξοχίας βάσεις εὐρυτέρας οἰκονομίας. Αἱ περίοδοι μεταβάσεως ἕως ὅπου ἡ παρούσα καθ' ἣν ὁ τόπος ἐργᾷ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ στάδιον τῆς εὐρυτέρας αὐτῆς οἰκονομίας, δὲν εἶναι ἄμοιροι κινδύνων δυναμένων ἐνδεχομένως νὰ πληξοῦν τὸ μέλλον, ἐφ' ὅσον δὲν προλάβῃ τις ἐγκαίρως τοῦλάχιστον τὴν ὀξείαν τῶν ἐμφάνισιν. Ὁ ἔμπορος, ὁ βιομηχανός, ὁ βιοκτῆτης καὶ αὐτὸς ἄκόμη ὁ γεωργός, ἔχουσι καταληφθῆ ὑπὲρ φιλοδοξίας νὰ ἐξαπλώσουν τὴν ἀκτίνα τῆς δράσεώς των. Τὴν εὐλογον καὶ γόνιμον ταύτην δραστηριότητα χαιρετίζομεν ὡς ἐνδείξιν ὕγιους καὶ αἰσιοδόξου ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος, ὑποσχομένου ἀληθῆ οἰκονομικὴν ἀναγέννησιν τῆς Χώρας. Συμβαίνει ἕως ἐνίοτε νὰ μὴ γίνεταί ἀκριθῆς ἐκτίμησις τῶν δυνάμεων, εἰς ἃς ἀσφαλῶς ἐπιτρέπεται νὰ στηριχθῇ ἡ ἐπιχειρήσις. Παράγοντες ἐφήμεροι κρίνονται συχνὰ ὡς ἐπαρκῆς βάσις διὰ μόνιμους καταστάσεις. Διάφοροι βιομηχανίαί ἐταιρικαὶ ἢ ἀτομικαὶ ἰδρύονται ἐνίοτε μὲ ἀνεπαρκῆ χρηματικὰ ἐφόδια καὶ μὲ ἔτι ἀνεπαρκεστέραν παρασκευὴν καὶ μελέτην τῶν μονιμωτέρων ἔργων τῆς ἐργασίας. Τὸ στοιχεῖον τῆς καθαρᾶς κερδοσκοπίας ἀναμειγνύεται εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς διὰ νὰ συσκοτίσῃ τὴν ἀλήθειαν. Τέλος ἀποβλέπουσι τινὲς μὲ ὑπερβολικὴν αἰσιοδοξίαν εἰς τὴν δύναμιν τῆς πίστεως, πιστεύοντες διὰ ἄρκει ἢ χρῆσις ταύτης ὡς βάσις οἰκονομικῆς ἀφετηρίας. Οὐδὲν ἕως τῆς μονομεροῦς ταύτης ἀντιλήψεως μᾶλλον σφαλερόν. Καὶ διὰ τὰ άτομα κατὰ μέρος καὶ διὰ τὸ σύνολον, ἡ ροπὴ αὕτη δύναται ν' ἀποδῇ ἐλεθρία. Μικρὰ πείρα δοκιμαθῆσα δι' ἐπανειλημμένης παρατηρήσεως ἀπέδειξεν διὰ τὴν κατάχρησις τῆς πίστεως ἀγαθὴ εἰς γενικὴν ὕψωσιν τῶν τιμῶν. συχνότατα δὲ κατόπιν, ἐὰν δὲν περιστάσῃ ἐγκαίρως αὕτη, δύναται νὰ φέρῃ καὶ μέχρις ἀνεπανορθώτου καταστροφῆς ἀξίων. Ἔργον τῆς ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς εἶναι — καὶ εἰς τὸ ἔργον, τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπικούρους καὶ τὰ βιωτικὰ τραπεζικὰ ἰδρύματα — νὰ ὑπολογίσουν τὴν ἔκτασιν τῶν ἐν τῷ τόπῳ ἐκάστοτε διαθέσιμων κεφαλαίων, νὰ σταθμίσουν τὴν δύναμιν αὐτῶν, συμφῶνως δὲ πρὸς τὸ πόρισμα τῆς ἐρεῦνης ταύτης νὰ ρυθμίσουν αὐστηρῶς τὴν ἐνέργειάν των. Ἀντίθετος τακτικὴ, ἀνεξελέγκτως εὐρύνοσα τὸν κύκλον τῶν τραπεζικῶν χορηγήσεων καὶ ὠθοῦσα διὰ τούτων πρὸς ἑμπετρον ἐξάπλωσιν τῶν ἐργασιῶν, ἀνευ ἀκριβοῦς σταθμίσεως αὐτῶν, ἐπάγεται ἀναποτρέπτως

ζημίας, τὰς ὁποίας, ἅμα ὡς ἐμφανισθῶσι, δυσκόλως πλέον εὐντάται τις ν' ἀποτρέψη ἢ καὶ κἄν νὰ περιορίσῃ.

Ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς λειτουργίας τῆς Ἑθνικῆς Τράπεζα. ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐμπνεομένη, ἐκανάσκειν οὕτω τοὺς ἔρους καὶ τὸν ρυθμὸν τῶν ἐργασιῶν τῆς, ὥστε καὶ ἀπόλυτος ὑπὲρ αὐτῆς νὰ ὑπάρχῃ ἀσφάλεια, συγχρόνως ὁμως καὶ νὰ καθίσταται σαφῶς ἐγγὺς εἰς τοὺς μετ' αὐτῆς συναλλασσομένους, ὅποια πρέπει νὰ εἶναι τὰ ἔρια τὰ ἑποῖα δὲν συμφέρει, οἱ δὲναιζόμενοι νὰ ὑπερβῶν ἐν τῇ παραγωγικῇ τῶν ἐνεργειῶν. Ἡ συντηρητικότης αὕτη δὲν εἶναι πάντοτε ἀρεστή, οὔτε ἡ οἰκονομικὴ τῆς ἔννοια ἀνυλιηπτιὴ εἰς πάντας, οὔτε καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς γίνεται ἄνευ προσκομιμάτων. Ἀναμφισβητήτως ὁμως εἶναι ἡ οἰκονομικῶς ἐπιβαλλομένη τακτικὴ εἰς περιστάσεις ἐξωγικωμένων τιμῶν, ἡ μόνη εἰς ἧς ἀποτελεσματικῶς προσπείζει τὰ μόνιμα καὶ πραγματικὰ συμφέροντα τῆς δόξης.

Προκαταβολαὶ εἰς τὸ Δημόσιον

Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους αἱ μεταξὺ Δημοσίου καὶ Τραπεζῆς ἐσοσοληψίαι ὑπῆρξαν συνεχεῖς καὶ πυκναὶ μὲ ὁμαλὴν ἔμωσ ἐντὸς τοῦ δωδεκαμήνου ἐξέλιξιν. Δάνεια ἢ προκαταβολαὶ συνῆψε τὸ Δημόσιον μετὰ τῆς Τραπεζῆς τὰς ἀκολουθούσας :

Διὰ τὴν ἀπαλλοτριώσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν κτημάτων Δυτικῆς Θράκης συνωμολογήθη τῇ 26 Ἀπριλίου 1924 σύμβασις Δανείου ὄρ. 50,000,000. — Οὐδεμίαν ὁμως κατὰ τὸ ἔτος ἐγένετο χρῆσις τῶν ἐκ τοῦ δανείου κεφαλαίων. ἕτινα παραμένον εἰς διάθεσιν τοῦ Δημοσίου διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἐν τῇ συμβάσει καθωρομένου προορισμοῦ.

Ἐναντι τοῦ Προσφυγικοῦ δανείου προκατέβλεν ἡ Τράπεζα £ 1, 700,000. — Ἐνα μὴ παρεμποδισθῇ ἡ ὁμαλὴ ἐγκατάστασις τῶν προσφύγων. Ἡ ἀπαίτησις αὕτη ἐξωφλήθη ἐντὸς τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ πραγματοποιηθέντος δανείου. Τέλος ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἤρξατο ἐξόφλησις ἐκ μέρους τῆς Τραπεζῆς ἐντόκων γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Ἀμόνης ληξάντων καὶ μὴ ἀνανευμένων. Ἡ ἐντεῦθεν ὀφειλὴ ἀνήρχετο τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1924 εἰς ἔρ. 300.048,000. —

Πρότερον ἔμωσ ἐπίσης ἡ Τράπεζα διὰ τῆς ἀπὸ 16/10 1924 συμβάσεως εἰς ἐνοποίησιν διαφόρων ἀπὸ τοῦ 1918 συναφθέντων δανείων καὶ ρύθμισιν κανονικῆς τοκοχρεωλυσίας, δι' ἧς αἱ ὀφειλαὶ αὗται, αἵτινες εἶχον τὴν καταγωγὴν τῶν εἰς ἀνάγκας δημιουργηθεισῶν κατὰ τὰ πολεμικὰ καὶ μεταπολεμικὰ ἔτη. θὰ λυθοῦν ἐντὸς εἰκοσαετίας, χρησιμοποιοιουμένων πρὸς τοῦτο ὡς ἐγγυήσεων αὐτῶν τῶν ἐκ φόρων καὶ συμμετοχῶν τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ κέρδη τῆς Τραπεζῆς κεφαλαίων.

εἰς 1.25" τῷ 1924. Ἀποδεικνύει τοῦτο βεβαίως ἐνημερότητα τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας, ἔτι ἕμως ἰδίως πρέπει νὰ σημειωθῇ εἶναι ἡ ἐκ τῆς ἐνημερότητας ταύτης προκύπτουσα οἰκονομικὴ ἕνσις τοῦ ἐμπορίου κατὰ τὸ 1924.

Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ χρηματογράφων

Αἱ εἰς τὸν κλάδον τῶν ἐργασιῶν τούτων ἀναφερόμεναι πράξεις παρουσιάζουν ἐπίσης σημαντικὴν αὐξησιν, διότι τὰ ἐν προκειμένῳ ἀπησχολημένα κεφάλαια ἀνήλθον ἀπὸ ερ. 143,263,648 τῷ 31 Δεκεμβρίου 1923 εἰς ερ. 235,737,708 ἐν τέλει τοῦ 1924. Ἐμφανίζεται δηλαδὴ αὐξησις κατὰ ερ. 92,474,059 ἀντιστοιχοῦσα εἰς ποσοστὸν 64.5%.

Εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ κλάδου τούτου ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα προβαίνει μετ' ἄκρας συντηρητικότητος, ἀξιοῦσα εὐρῆα περιθώρια, ἐπὶ τῇ βάσει πωστηρῶν ἐκτιμήσεων, χωρὶς ἡ σκέψις τῆς νὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὰς τιμὰς τὰς ὁποίας ἄκριτος κερδοσκοπία ὡθεὶ πρὸς τὰ ἔνω, ἀδιαφοροῦσα περὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας. Οἱ κίνδυνοι τῶν ἀλογίστων αὐτῶν ὑπερτιμήσεων εἶναι ἀσφαλεῖς καὶ μεγάλοι, πρόσφατοι δὲ καταστροφαί, ὧν ἡ μνήμη δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχη σβεσθῇ. ἤθύναντο νὰ χρησιμεύσουν ὡς πολῦτιμον διδάγμα, ἐὰν αἱ συντελεσμένοι δοκιμασαὶ συνεκράτουν, ὡς ὠφείλαν, ἀπὸ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν ὀλεθρῶν λαθῶν.

Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων

Καὶ ταῦτα παρουσιάζουν ἀξιόλογον αὐξησιν ἀντιστοιχοῦσαν μὲ ποσοστὸν 41.1%, διότι ἀπὸ ερ. 311,938,368 ἀπησχολημένων ἐν τέλει τοῦ 1923, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1924 ἀνῆρχοντο ταῦτα εἰς ερ. 440,223,510 ἤτοι μὲ ἐπὶ πλεον διαφορὰν ερ. 128,285,141.

Ἡ αὐξήσις αὐτῇ κυρίως ὀφείλεται εἰς τὴν ἐντενωτέραν ἐμπορικὴν κίνησιν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ διὰ τῶν νέων τοιούτων, αἰτινες καὶ ἀπερρόφησαν τὸ πλεῖστον τῶν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον διατεθέντων κεφαλαίων.

Κτηματικὴ πίστις

Γοργωτάτην ἀνάπτυξιν δεῖκνύει ὁ κλάδος τῆς Κτηματικῆς Πίστews, τὰ εἰς αὐτὸν δὲ ἀπησχολημένα κεφάλαια ἀπὸ 336,000,000. — ἐν τέλει τοῦ 1923 ἀνῆλθον εἰς 624,000,000. — εἰς τὸ τέλος τοῦ 1924, θὰ ἐπαρουσιάζουν δ' ἔτι μείζονα αὐξησιν ἐὰν αἱ ἐκ μέρους τῆς Τραπεζῆς χορηγήσεις παρακολουθοῦν τὰς αἰτήσεις δανεισμοῦ. Ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς ἐν τῇ διαχειρήσει τοῦ κλάδου ὑπῆρξε φειδωλή, διότι τὸ μὲν δὲν ἤθύναντο νὰ υπερβῇ ἐν τῇ διακρίσει κεφαλαιῶν ἑριὸν τι βεδομένον ἐκ τῶν πραγμάτων, τὸ δὲ διότι ἔκρινεν οἰκονομικῶς ἀτύμφορον τὴν υπερβάρυνσιν τῆς ἀκινήτου κτήσεως ἐν τῇ ἐξωγκωμένῃ σημερινῇ τῆς τιμῇ μὲ δάνεια, ὧν ἡ ἐξυπηρέτησις ἔτι καθ' ἕνα βραχύτερον βουσκερῆς. Ἡ λόγφ

αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀφ' ἑνὸς. ἀλλ' ἐπίσης, λόγῳ ἀνυψώσεως τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου πολλῶν νέων τάξεων ἐμφανιζομένη, ἀθρόα ἀνάγκη, οἰκοδομησῆς νέων οἰκιῶν ἢ ἐπεκτάσεως παλαιῶν τοιοῦτων, ἤγαγε πολλοὺς εἰς τὴν σφαλερὰν ἀντιληψίν. Ἐτι δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶσι, ἐπιμωρία ἀκινήτου περιουσίας ἀνευ προηγουμένης ὑπάρξεως ἐπαρκῶν ἰδίων χρηματικῶν ἐφοδίων. Ἀπέδωκαν μαζικῶς τὴν δύναμιν εἰς τὴν πίστιν καὶ ἐφαντάσθησαν ἔτι μὲ κύριον παράγοντα τὴν προσφυγὴν εἰς τὰ κεφάλαια τὰ ὅποια προσπορίζει εἰς αὐτοὺς ἡ ἐνυπόθηκος ἀσφάλεια. Δύνανται νὰ ἐπιτύχουν. Νοεῖται οἰκοθεν ὅπως οἰκονομικῶς καταστρεπτικὸν δύνανται ν' ἀποδῶ ἔργον στηριζόμενον ἐπὶ οὕτως ὀλισθηρᾷ βάσει, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἀντετάχθη, ἡ Διοίκησις ἀπολύτως εἰς προσπάθειαν ἀξίαν εἰσιν εἰς εὐρύσκειν τῆς πίστεως ταύτης, ἐν τῇ πεποιθήσει ἔτι ἡ ἐνέργειά τῆς αὐτῆ, διέπεται ὑπὸ τοῦ ἀληθῶς ὀγιῶς οἰκονομικοῦ πνεύματος.

Τὸ σχέδιον περὶ Κτηματικῶν Τραπεζῶν, ὅπερ κατὰ τὴν περιουσίαν ἡμῶν ἐκθεσιν ἀνηγγείλαμεν ἡμῖν, ἀπεὺ ὑπεβλήθη, εἰς αὐστηρὸν ἐλεγχὸν ἐγένετο νόμος τοῦ Κράτους. Ἐχρησίμευσεν δὲ ὡς βάσις τοῦ σχεδίου καταστατικοῦ, ὅπερ ὑπεβλήθησεται εἰς τὴν κρίσιν τῆς Γ. Συνελεύσεως.

Ὁλόγος τῆς μέχρι τοῦδε ἀναβολῆς τῆς λειτουργίας τῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς, εἶναι ἡ μέριμνα τῆς Διοικήσεως ἕως ἡνέκα Τράπεζα ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας τῆς προικισμένη ἀμέσως μὲ τοιαύτην ἔκτασιν διαθέσιμων κεφαλαίων ὥστε τὸ ἔργον αὐτῆς νὰ προχωρῶ ἀπρόσκοπτον. Τὰ κεφάλαια ὅμως ταῦτα, δεδομένης τῆς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐντάσεως εἰς τὴν χορηγήσειν ἐνυποθήκων δανείων καὶ τῆς παρατηρουμένης συνεχοῦς ζητήσεως νέων τοιοῦτων, ἐν δύνανται νὰ προσέλθουν ἐκ μόνον τῶν ἔσθι παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ διὰ τὸν προορισμὸν τοῦτον ὑφισταμένων, διότι αἱ γινόμεναι χορηγήσεις καὶ αἱ ἐπικείμεναι τοιαῦται ἀγουν εἰς ταχεῖαν ἐξάντλησιν τῆς πηγῆς αὐτῆς. Ἐπιβάλλεται ἐπομένως πρῶτον ἡ μετὰ τοῦ κύρους τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς περιβεβλημένη ἐκδοσις κτηματικῶν ὁμολογιῶν τοῦ ὑπὸ τοῦ νεαροῦ νόμου καθιερωμένου τύπου καὶ ἡ ἐγκλιμάτισις αὐτῶν εἰς τὸ κοινόν. Τὰ ἐνταῦθεν ἀντιλούμενα κεφάλαια θὰ προαυξήσουν τὰ ὑπάρχοντα χρηματικὰ ἐφόδια τῆς κτηματικῆς πίστεως, θὰ χρησιμεύσουν δὲ ὡς ἐπαρκῆς βάσις διὰ τὴν ἀνευ προσκόματος λειτουργίαν τῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς.

Ἄγροτικὴ πίστις

Τὰ πραγματοποιηθέντα κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἀποτελέσματα εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς πίστεως ὑπῆρξαν ἀληθῶς ἐκπληκτικά. Ἐμφανίζεαι διὰ πάντα κριτὴν ἢ προσπάθειαν τῆς διαδόσεως τῆς ἀγροτικῆς πίστεως ἀληθῶς μεγάλην ἐπιτυχίαν, ἥτις τιμᾷ τὴν χώραν ἡμῶν μολονότι ὑστέρησις πιστῶν ἐπιληρθεῖσαν τοῦ ἔργου τούτου.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ὑπὲρ κρίσιν ἔτους καταβλήθη μάλιστα μεθοδική ἐργασία ὅπως ἐπεκταθῆ ἡ ἐνέργεια τῆς Τραπέζης καὶ εἰς τὰς περιφέρειας ἐκεῖνας. αἵτινες μέχρι τοῦδε ἐστεροῦντο τῶν ἀγαθῶν τῆς Πίστewς ταύτης. Ὑπῆρξε δὲ ἀληθῶς μορφωτικὴ τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν ἡ μετὰ ἐξεραίου ζήλου ἐργασία τῶν Δευθοντῶν τῶν Ὑποκαταστημάτων καὶ τῶν περιοδεύοντων Ἐπιθεωρητῶν χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἐπῆλθον ἐν πολλοῖς τὰ οὐσιώδη ἀποτελέσματα ἅτινα πρόκεινται ἐνώπιον ἡμῶν.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω. ἡ ἴδρυσις νέων Ὑποκαταστημάτων εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιφέρειας Δευμοτείχου. Νιγρίτης. Ἐλασσῶνος καὶ Καρπενήσου, ὧν αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο ἀπὸ τινος, ὡς καὶ ἡ περαιτέρω σκοπούμενη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος πύκνωσις τῶν Ὑποκαταστημάτων, εἶναι προορισμένη νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς ἀγροτικὰς ταύτας περιφέρειας.

Τὰ διατεθέντα ἐν συνόλῳ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς τὰς διαφόρους ἐργασίας τῆς ἀγροτικῆς πίστewς νέας δλω; κεφάλαια ἀνῆλθον εἰς τὸ σημαντικὸν ποσὸν τῶν δρ. 678,069,593 — εἶναι τῶν χορηγηθέντων κατὰ τὸ ἔτος 1923 ἐκ δρ. 220,019,362. — καὶ τῶν τοῦ ἔτους 1922 ἐκ δρ. 151,301,123. — Εἰς τὸ ποσὸν δὲ τῶν δρ. 678.069.598. — δὲν περιλαμβάνονται τὰ δουλεύοντα ἐν τῇ ἀγροτικῇ πίστει κεφάλαια κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους 1924 ἐκ δρ. 1.6,525.578.55.

Αἱ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ὡς ἂν νέαι χορηγήσεις κατανέμονται κατὰ περιφέρειας ὡς ἑξῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς νέας χορηγήσεις τοῦ 1923 :

Περίφ. εἰς :	1924	Ἐναντι τοῦ 1923	Ἀναλ. χορηγ. 1924 πρὸς τὰς χορ. 1923
Στερεὰ Ἑλλάς	53.732.636	7.490.042	717 ¹ / ₁₀ %
Πελοπόννησος	90.606.640	42.559.821	213 ⁰ / ₁₀ %
Θεσσαλία	39.091.478	13.252.566	295 ⁰ / ₁₀ %
Ἠπειρος	4.337.501	1.349.814	314 ¹ / ₁₀ %
Κεντρικὴ καὶ Δυτικὴ Μακεδονία	81.739.986	12.292.700	664 ⁰ / ₁₀ %
Ἀνατολικὴ Μακεδονία	212.844.255	88.659.782	239 ¹ / ₁₀ %
Δυτικὴ Θράκη	141.530.641	37.115.802	389 ¹ / ₁₀ %
Κρήτη	14.919.215	4.177.911	369 ¹ / ₁₀ %
Ἴονιοι Νῆσοι	31.046.237	12.683.564	244 ¹ / ₁₀ %
Κυκλάδες, Εὐβοία καὶ Νῆσοι Ἀρχιπελάγους	5.221.130	457.400	1194 ¹ / ₁₀ %
Σύνολον	678.069.598	220.019.362	

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων καταφαίνεται ὅτι κατὰ τὸ διαρρηθῶσαν ἔτος ἐκτὸς τῆς ὀγκώδους ἐνισχύσεως ἧς ἔτυχον αἱ περιφέρειαι Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Πελοποννήσου, ὅπου τὰ δύο κύρια προϊόντα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παραγωγῆς, ὁ καπνὸς καὶ ἡ σταφίς καλλιεργουμένη, ἔτυχον ἐπίσης ἰσχυρὰς οἰκονομικῆς ἀρωγῆς καὶ αἱ οἰτοπαραγωγικαὶ καὶ

καλλιεργοῦνται, ἔτυχον ἐπίσης ἰσχυρᾶς οἰκονομικῆς ἀρωγῆς καὶ αἰσιτοπαραγωγικαὶ καὶ ἐλαιοπαραγωγικαὶ περιφέρειαι. Εἶναι δὲ ἀξίον σημειώσεως ἐπίσης πρὸς τιμὴν τῆς πίστεως τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου ὅτι αἱ τὸσον ὀγκώδεις χορηγήσεις αὐταὶ ρευστοποιοῦνται κατὰ τὴν λήξιν τῶν ὀμάλως, αἱ δὲ ἐμπρηνιζόμεναι εὐτυχῶς ἐλάχιστα καθυστερήσεις ὀφείλονται εἰς τὴν μὴ διάθεσιν τῶν προϋόντων, ἐξοφληθήσονται δὲ καὶ αὐταὶ προσεχῶς καὶ εἶναι πλήρως ἐξησφαλισμέναι.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἡ Τράπεζα δὲν παρέλειψε νὰ διαθέσῃ τὸν ὄργανισμὸν τῆς εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμπερόντων τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου τῆς χώρας. Εἰς τὰ προστατευτικὰ ὑπὲρ τῆς σταφιδοπαραγωγῆς μέτρα τοῦ Κράτους πρωτεύοντα ρόλον ἔπαιξεν ἡ Τράπεζα ὑποκαταστήσασα ἄνευ οὐδεμιᾶς διαταραχῆς τὴν Προνομιοδχον Ἑταιρίαν Σταφίδος δια τῆς Ἑταιρίας Γενικῶν Ἀποθηκῶν. Προσθέτως διέθεσε σημαντικὰ ποσὰ διὰ τὴν ἀγορὰν 65,000,000 ἐνετικῶν λιτρῶν σταφίδος καὶ διησχόλουν οἰκονομικῶς τὴν ἑλληνικὴν κίνησιν τῆς σταφίδος ἀναλαβοῦσα καὶ τὴν χορήγησιν δανείων ἐπ' ἐνεχύρω σταφιδοκάρπου ἐπὶ καταβολῇ τῶν $\frac{1}{3}$ τῆς τρεχούσης ἀξίας αὐτοῦ μὲ ἐλαφροὺς τόκους καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς προμηθείας.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καπνοπαραγωγὴν παρηκολούθησεν ἐγγύτατα τὰς συνθήκας τῆς ἀγορᾶς, κατὰ δὲ τὴν στασιμότητα αὐτῆς παρέσχεν εἰς τοὺς καπνοπαραγωγούς δάνεια διὰ τὴν παραγωγικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν καπνῶν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν γεωργικῶν οἰκογενειῶν πρὸς συγκράτησιν τῶν τιμῶν εἰς ἱκανοποιητικὸν ἐπίπεδον.

Ἄλλὰ καὶ τοὺς παραγωγούς τῶν δημητριακῶν δὲν παρέλειψεν ἡ Τράπεζα νὰ ἐνίσχυσῃ διὰ τῆς ἀφορίας τοῦ παρελθόντος ἔτους εὐρέθησαν εὗτοι πρὸ πλήρους ἀδυναμίας νὰ καλλιεργήσωσι κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν περίοδον στερούμενοι καὶ αὐτοῦ τοῦ σπόρου.

Ἄλλὰ καὶ τὴν εἰσαγωγὴν λιπασμάτων δι' ἐντατικὴν καλλιέργειαν κυρίως ὄπου ἡ στενότης τοῦ χώρου ἐπιβάλλει ταύτην, ὡς καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς μηχανικῆς καλλιέργειας διὰ μέσου τῶν συνεταιρισμῶν εἰς τὰς αἰτοπαραγωγὰς ἰδίᾳ περιφέρειας, ἐνίσχυσεν ἡ Τράπεζα σημαντικῶς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος. Καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μακροπροθέσμου γεωργικῆς πίστεως τῆς ἀφορώσης, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν κτημάτων, τὴν ἐκτέλσιν ἔργων καὶ τὴν ἀγορὰν γεωργικῶν μηχανημάτων, ἡ Τράπεζα ἐπράξατο μετ' ἀποτελέσματος. Ἐχορηγήθησαν δὲ πρὸς Συνεταιρισμοὺς καὶ Ἐνώσεις Συνεταιρισμῶν διάφοροι πιστώσεις μακροπρόθεμοι διὰ τὴν ἐγκατάστασιν συνεταιρικῶν ἐλαιωτριβείων, τὴν ἀνέγερσιν ἀποθηκῶν, τὴν ἀγορὰν ἐλκωνιστικῶν μηχανῶν καὶ τὴν ἀγορὰν καὶ διανομὴν εἰς τοὺς συντελείρους σταφιδοπᾶνων καὶ λιπασμάτων, ἐλπίζεται

δὲ βασίμως διὰ τὸν χρόνον καὶ τὰ δάνεια τῆς βελτιώσεως θὰ λάβωσι τὴν προσήκουσαν ἀνάπτυξιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατανομήν τῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος γενομένων νέων χορηγήσεων μεταξὺ τῶν συνεταιρισμένων καὶ μὴ συνεταιρισμένων παραγωγῶν, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν χορηγηθέντων δανείων καὶ τὸν τρόπον τοῦ δανεισμοῦ, αὕτη ἐμφανίζεται ἀναλυτικῶς εἰς τὸν κάτωθι πίνακα :

Α' ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Εἶδος χορηγήσεων	Ἀριθμὸς συνεταιρισμῶν	Ἀριθμὸς δανείων	Ποσόν
1. Διὰ Γραμματίων	34	87	12.312.000
2. Διὰ γεωργικῶν ἐνεχυρογράφων	784	51578	123.602.579
3. Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρων γεωργικῶν προϊόντων, δελτίων παρακρατήσεως καὶ ἐνεχυρογράφων Γενικῶν Ἀποθηκῶν	159	10186	87.579.649
4. Δάνεια ἐπὶ πλασματικῶν ἐνεχύρων κτηνῶν	58	429	71.786.385
Σύνολον	1035	62280	295.180.613

Β' ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΜΑΤΙΑΣ

Εἶδος χορηγήσεων	Ἀριθμὸς δανείων	Ποσόν
1. Διὰ Γραμματίων καὶ Σημβολαίων	14710	78.256.585
2. Διὰ γεωργικῶν ἐνεχυρογράφων	15960	72.639.806
3. Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρων γεωργικῶν προϊόντων πρὸς παραγωγούς, δελτίων παρακρατήσεως καὶ ἐνεχυρογράφων Γενικῶν Ἀποθηκῶν	537	20.548.573
4. Δάνεια ἐπὶ πλασματικῶν ἐνεχύρων Ν. 1954	8249	64.912.236
5. Χορηγήσεις ἠσφαλισμέναι δι' ὑποθήκης	1021	10.767.952
Σύνολον	40477	277.159.151

Γ' ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ

<i>Εἶδος χορηγήσεων</i>	<i>Ἀριθμὸς δανείων</i>	<i>Ποσὸν</i>
1. Καλλιεργητικαὶ χορηγήσεις (Συμβ. 18 5 24 καὶ 17 7 24)	16043	60.389.045
2 Δάνεια ἐπὶ πλασματικῶ ἐνεχυρῶ καπνῶν . . .		
α) σύμβ 8 10 23	995	3.900.270
β) " 18 5 24 καὶ 17 7 24	8124	41.440.519
Σύνολον	25162	105.729.834

Γενικὸν Σύνολον 127919 678.069.598

Ἐκ τῶν συνολικῶν νέων χορηγήσεων τοῦ ἔτους τούτου ἐχορηγήθησαν πρὸς γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς δρ. 295,180,613, ἐνθ' αἱ κατὰ τὸ ἔτος 1923 νέαι χορηγήσεις πρὸς γεωργικοὺς συνεταιρισμοὺς ἀνήλθον εἰς δρ. 114,971,172 ἤτοι κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἠῤῥξησαν αἱ χορηγήσεις αὗται κατὰ δρ. 180,209,441, ὑπερβαλοῦσαι ἐξ ἄλλου τὰς ἀπ' εὐθείας πρὸς παραγωγοὺς χορηγήσεις κατὰ δρ. 18,021,462.

Ἀπὸ ἀπόψεως καθυστερήσεων οἱ πρὸς τοὺς Συνεταιρισμοὺς χορηγήσεις ἐμφανίζουσι τὰ ἐξῆς ἱκανοποιητικώτατα ἀποτελέσματα.

Ἐκ τῶν χορηγήσεων τῶν τελευταίων δέκα ἐτῶν πρὸς τοὺς Συνεταιρισμοὺς ἀναλθουσῶν εἰς δρ. 565,697,959 ἀπομένει καθυστέρησις ἐκ δρ. 1,203,038 ἀναλογοῦσα εἰς ποσοστὸν 2% (δύο τοιαῖς χιλιάδι) καὶ αὕτη πλήρως ἐξησφαλισμένη, προελθοῦσα δὲ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τῆς μὴ εἰσέτι πωλήσεως τῶν προϊόντων τῶν συνεταιρῶν καὶ μέλλουσα νὰ τακτοποιηθῇ συντόμως.

Οἱ ἀποκαθιστάμενοι τῶς κολλίγων καὶ οἱ πρόσφυγες

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐνετάθη ἡ μέριμνα τῆς Τραπεζῆς διὰ τὴν ἐπίσχυσιν τῶν ἀποκαθισταμένων τῶς κολλίγων καὶ τῶν ἀγροτῶν προσφύγων. Ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν κεπραγμένων τοῦ ἔτους 1923 ἐτονίσθη ἡ σημασία τὴν ἀποδίδει ἡ Τράπεζα εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἐξέλιξιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν τῶς κολλίγων γεωργῶν καὶ τῶν ἀγροτῶν προσφύγων ἀντιλαμβανόμενη τὴν ὑπόθεσιν τούτων οὐχὶ μόνον ὡς ἔργον παραγωγικὸν καὶ οἰκονομικῆς ἰσορροπίας ἀλλὰ καὶ ὡς θέμα κοινωνικῆς ἡρεμίας τῆς Χώρας.

Ὡς πρὸς μὲν τοὺς πρόσφυγας ἐνήργησεν ἐγκαίρως ἡ Τράπεζα διὰ τῶν Ὑποκαταστημάτων τῶν μερῶν ὅπου συντελεῖται ἡ ἐγκατάστασις τούτων εὐρείαν ἔρευναν περὶ τοῦ ἠθικοῦ περιεχομένου καὶ τῆς ἐπιδόσεως

αὐτῶν εἰς τὴν γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν, ἣ δὲ ἔρευνα αὕτη κατέληξεν εἰς τὰ λίαν ἱκανοποιητικὰ πορίσματα ὅτι οἱ ἀγρόται πρόσφυγες εἶναι στοιχεῖα καλῆς πίστεως, ἐργατικά, συνεπεῖς εἰς τὰς ὑποχρεώσεις των, φιλόνομοι καὶ γνώστει καὶ εἰσαγωγεῖς νέων μεθόδων ἐν τῇ καλλιέργειᾳ τῶν διαφόρων εἰδῶν. Κατόπιν τούτου ἡ Τράπεζα δι' ἀλλιεργητῶν συμβάσεων μετὰ τοῦ Κράτους ἀνέλαβε τὴν πρὸς τούτους χορήγησιν γεωργικῶν δανείων τῶν ὁποῖων ἡ ρευστοποίησις κατὰ τὰς ὑπαρχούσας πληροφορίας συντελεῖται μέχρι τοῦδε ὀμαλῶς, καθ' ὅλας δὲ τὰς δυνατὰς προθέψεις δύναται τις νὰ προείπῃ ὅτι διὰ τῆς τακτικῆς ταύτης οἱ ἀποκαθιστάμενοι ἀγρόται πρόσφυγες, χειράφεταιο γινόμενοι ἐκ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, θ' ἀναγεννηθῶσιν οἰκονομικῶς, ἐπιζόμενοι εἰς τὴν ἀνεξάρτητον καὶ ἐπὶ ἰδίᾳ εὐθύνῃ διαχειρίσιν τῶν οἰκονομικῶν των καὶ καθιστάμενοι ὁσμῆρμι αὐτάρχεις. Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐδρανεῖσθησιν εὐρίω 44,099 οἰκογένειαι ἀγροτῶν προσφύγων ἐν ὄλῳ δρ. 105,729,834 — τὰ δὲ δάνεια ταῦτα ἐξυπηρετοῦνται κανονικῶς.

Ὡς πρὸς τοὺς ἀποκαθισταμένους τέως κολλίγους, τὰ Θεσσαλικά ἰδίᾳ Ἵποκαταστήματα ἀνέπτυξαν ἀξιόλογον δραστηριότητα, ἣ χρηρηγηθεῖσα δὲ οἰκονομικῆ ἐνίσχυσις καταφαίνεται εἰς τὸν κάτωθι πίνακα τῶν χορηγήσεων τῶν Θεσσαλικῶν Ἵποκαταστημάτων τῆς Τραπεζῆς συγκριτικῶς κατὰ τὰ ἔτη 1923 καὶ 1924 μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δανεισθέντων προσώπων :

Νεαὶ γεωργικαὶ χορηγήσεις Θεσσαλικῶν Ἵποκαταστημάτων κατὰ τα ἔτη 1923 καὶ 1924

Ἵποκαταστήματα	Ἀριθμὸς δανεισθέν. προσώπων	1923 Ποσὸν	Ἀριθμὸς δανεισθέν. προσώπων	1924 Ποσὸν
1. Ἄλμυροῦ	255	1.366.962	534	2.068.234
2. Βόλου	58	3.181.000	183	4.325.600
3. Κερκίτης	525	1.844.200	4122	7.177.600
4. Λαφίσης	735	6.199.465	4109	20.972.844
5. Τρικκαλῶν	140	620.900	1414	4.547.200
Σύνολον	1713	13.252.527	10392	39.091.478

Πιστώσεις πρὸς τοὺς ἀγρότας καὶ τοὺς Συν)μοὺς αὐτῶν

Αἱ προσωπικαὶ πιστώσεις τῶν μεμονωμένων γεωργῶν καὶ τῶν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν ὑπέστησαν κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἐνδελεχῆ ἀναθεώρησιν προσαρμοζόμεναι πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῆς παραγωγότητος τῶν

πιστούχων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πίστεως. Αὗται ἐμφανίζουσι τὴν ἐξῆς κίνησιν :

α) Ὡς πρὸς τοὺς Συνεταιρισμούς.

Ἐν τέλει τοῦ ἔτους 1923 ὑπῆρχον ἐγκακριμένοι πιστώσεις			
655	Συν)σμῶν διὰ σύνολον	δρ.	61,150 555
8	Ἐνώσεων , ,	,	3,170,000
<u>63</u>	Πιστούχων , ,	<u>δρ.</u>	<u>61,320,500</u>

Ἐν τέλει τοῦ ἔτους 1924 ὑπῆρχον ἐγκακριμένοι πιστώσεις.

942	Συν)σμῶν διὰ σύνολον	δρ.	145,006,400
13	Ἐνώσεων , ,	,	13,420,000
<u>955</u>	Πιστούχων , ,	<u>δρ.</u>	<u>158,426,400</u>

β) Ὡς πρὸς τοὺς μεμονωμένους γεωργούς.

Ἐν τέλει τοῦ ἔτους 1924 ὑπῆρχον

Πιστοῦχοι 114,380 μὲ σύνολον πιστώσεων δρ. 412,936,130.—

Ἡ γενικὴ προσπάθεια δέον νὰ στραφῇ ἔντονος πρὸς ὀργάνωσιν τῆς μεγάλης μάζης τῶν ἀγροτῶν εἰς συνεταιρισμούς μετὰ τὸν δεσμὸν πραγματικῆς συνεταιρικῆς συνειδήσεως. Σὺν τῷ χρόνῳ τὸ γεωργικὸν συνεταιρικὸν συγκρότημα εἰς ἀνιούσης κλίμακος Ἐνώσεων καὶ Συνδέσμων θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν περιωπὴν νὰ ἐπιμεληθῆσιν ὄριμον πλέον τὴν Συνεταιρικὴν Γεωργικὴν Τράπεζαν — ἥτις ἀποικελεῖ τὸν μόνον προσήλονον τύπον τῆς Γεωργικῆς Τραπεζῆς τῆς Χώρας. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θὰ ἐκτελέσῃ μετ' ἀφοσιώσεως τὸ καθήκον τῆς πρὸς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν.

Καταθέσεις

Αἱ καταθέσεις κατὰ τὸ ληξάν ἔτος παρουσιάζουσι κίνησιν τινα πρὸς τὰ ἄνω, χωρὶς ὁμῶς ἡ αὐξησις νὰ εἶναι τοιαύτη ὥστε ν' ἀνταποκρίνηται πρὸς τὴν ἐν γένει κίνησιν τῶν συναλλαγῶν.

	1922	1923	1924
Ὁψεως	925 ἐκ.	1,362 ἐκ.	1,592 ἐκ.
Ταμειωτηρίου	197 ,	221 ,	214 ,
Ἐπὶ προθεσμίᾳ	951 ,	944 ,	1,004 ,
	<u>2,073 ἐκ.</u>	<u>2,527 ἐκ.</u>	<u>2,810 ἐκ.</u>

Ἥτοι διαφορά ἐπὶ πλέον κατὰ τὸ 1924 ἀπὸ τοῦ 1923 δρ. 283,000,000.

Αἱ εἰς χρυσὸν καὶ συνάλλαγμα ὑπὸ προθεσμίων καταθέσεις παρουσι-

άζουν γενικῶς μείωσιν κατὰ δρ. 18,000,000 ἐν ᾧ αἱ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια αὐξήσιν κατὰ δρ. 78,000,000.

Ἡ ὅπως δῆποτε συνεχῆς αὕτη αὐξήσις ἀποδεικνύει ὅτι βαθμυδὸν ἐλαττοῦται ἡ ἀντικονομικὴ ἔξις τῆς διατηρήσεως ἀγόνων μεγάλων κεφαλαίων, εἴτε ἐκ δυσπιστίας εἴτε ἐξ ἀγνοίας. Εὐτυχῶς ἔρχονται ταῦτα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ εἰσερχόμενα εἰς τὴν κυκλοφορίαν καθίστανται γόνιμα διὰ τὴν Κοινωνίαν. Κατὰ τὸ λήξαν μάλιστα ἔτος τὸ φαινόμενον τοῦτο ὑπῆρξε κατάδηλον, διότι ἐνῶ οὐδεμίαν νέα ἐπέκτασις τῆς κυκλοφορίας ἐγένετο (κατὰ τὸ 1923 ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ἀγορὰν 1,150,000,000 νέα τραπεζικὰ γραμμάτια) ὑπάρχει ἐν τούτοις αὐξήσις καὶ τῶν καταθέσεων καὶ τοποθετήσεων εἰς ἔντοκα γραμμάτια κατὰ 962,000,000. Ἐγένοντο πρὸς τούτοις κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους πολλαὶ καὶ μεγάλαί ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις, ἀπορροφήσασαι ἢ ἀκίνητοποιήσασαι σημαντικὸν ἀριθμὸν κεφαλαίων, τέλος δὲ ἡ ἐντατικωτέρα καλλιέργεια τῆς γῆς κατηύθυνε πρὸς τὴν ὑπαιθρον χώραν πολλὰ μετρητὰ διὰ τὰς τρεχούσας ἀνάγκας.

Ἡ προσπάθεια ὄλων τῶν Τραπεζῶν πρέπει νὰ τείνη εἰς τὴν συγκέντρωσιν ὅσον τὸ δυνατόν μειζόνων κεφαλαίων ἐκ τῶν ἀδρανούντων εἰς χεῖρας ἀκαταλλήλους. Αὐτὰ τὰ κεφάλαια ἀποτελοῦν τὰ κυριώτερα ὄργανα δι' ὧν ἡ Χώρα ὀργῶσα πρὸς ἐργασίαν θὰ δυνηθῇ νὰ γονιμοποιηθῇ καὶ νὰ ἀποδώσῃ εἰς ἀξία προτόντων πολλαπλάσια ἐκείνων τῶν ὁποῖα ἀπερρόφησεν.

Τὴν ἐντατικὴν ἐργασίαν τῆς Τραπεζῆς παρηκολούθησε τὸ Προσωπικὸν αὐτῆς εἰς ὄλους τοὺς κλάδους τῆς ἱεραρχίας μὲ ζήλον καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸ Ἴδρυμα, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὅποιοῦ εἶναι τεταγμένον. Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἔχω καθήκον νὰ ἐκφράσω πρὸς Αὐτὸ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῆς Διοικήσεως.

Κέρδη τῆς Τραπεζῆς καὶ διάθεσις αὐτῶν

Αἱ ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ ὑπὸ κρίσιν ἔτος προκύψουσι ὠφέλεια ὑπῆρξαν σημαντικῶς ἀνώτεραι ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Σημαντικῶς ὁμως ἀνώτεραι ὑπῆρξαν καὶ αἱ δαπάναι καὶ ἕνεκα τῆς οὐσιώδους εὐρύσεως τῶν ἐργασιῶν καὶ ἕνεκα τῆς καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους συνεχισθείσης ἀκριβείας τῶν πραγμάτων.

Τὰ ἀκαθάριστα κέρδη τοῦ ἔτους 1924 ἀνῆλθον εἰς δρ. 331,911,379, ἔναντι δρ. 827,870,749 κατὰ τὸ 1923, ἤτοι ἐπὶ πλέον δρ. 53,040,630 κατὰ τὸ 1924.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀκαθάριστων ὠφελειῶν τοῦ ἔτους, ποσοστὸν συνεχῶς αὐξανόμενον ἀναλογεῖ εἰς τὰς ἐκ τῶν ὑποκαταστημάτων προερχόμενας ὠφελείας. Δραχμαὶ 73,976,159 προήρχοντο ἐκ τῶν ὑποκατα-

στιμμάτων τῷ 1923. Δραχμαὶ 104,515,137 προήρχοντο τῷ 1924, οὐσιωδιστάτη δηλαδὴ αὐξήσις ἀπτόως δεικνύουσα πόσον ἐνισχύθησαν αἱ παραγωγικαὶ ἐργασίαι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἰδίᾳ εἰς τὰς νέας, εἰδικώτερον δὲ ἐν Μικραδονίᾳ, ὅπου τὰ ἡμέτερα Ὑποκαταστήματα ἔχουν ἀποδῆ κέντρα σφυζούσης ζωῆς, παρακλυοῦθοντα ἐκ τοῦ σύγγυος πάσαν κίνησιν καὶ ὠθοῦντα πρὸς πάσαν γόνιμον ἐργασίαν.

Ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων τούτων κερδῶν τῶν Ὑποκαταστημάτων παρέμειναν καθαρὰ δρ. 61,991,998. — Τὰ βαρύνοντα τὰ Ὑποκαταστήματα ἔξοδα ἀνήλθον κατὰ τὸ ἔτος εἰς δρ. 42,523,139. — διὰ τὴν λειτουργίαν 71 ἐν συνόλῳ Ὑποκαταστημάτων.

Τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως ἐν γένει ἀνήλθον εἰς δρ. 98,346,705. — Ἡ ἀναλογία τῶν ἐξόδων διαχειρίσεως πρὸς τὰ ἀκαθάριστα κέρδη εἶναι 29.6 %, δεδομένης δὲ τῆς ἀκριθείας τοῦ βίου καὶ τῶν συνεχιζομένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑψηλῶν τιμῶν διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ ὕλικου, ἡ ἀναλογία αὕτη, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑψηλὴ. Ἐπὶ πλέον δεόν νὰ τονισθῇ ὅτι λόγῳ τῆς μείζονος ἐκτάσεως τῆς κινήσεως καὶ τῆς λειτουργίας διαρκούντος τοῦ ἔτους 6 νέων Ὑποκαταστημάτων ἠδύξθη ἡ δύναμις τοῦ Προσωπικοῦ κατὰ 239 άτομα.

Ἡ ὑπὸ παικίλλας μορφῆς φόρων ἢ συμμετοχῆς τοῦ Δημοσίου ἀναλογώσα εἰς αὐτὸ πρόσοδος ἀνήλθε κατὰ τὸ ἔτος 1924 εἰς δρ. 57,434,883. —, προσυθειμένης δὲ καὶ τῆς ἐκ τῶν ἀποθεματικῶν ἀναλογίας ἐκ δρ. 15,000,000. — ἡ ὅλη πρόσοδος τοῦ Δημοσίου ἐκ τῆς λειτουργίας ἐν γένει τῆς Τραπεζῆς καὶ τῆς παρ' αὐτῆς ἀσχήσεως τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου ἀνέρχεται εἰς δρ. 72,434,883. —, ὅπου ἀναλογεῖ ὡς ἔγγιστα εἰς 22 %, ἐπὶ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων.

Τὸ ἀπομείναν καθαρὸν ὀπλοῖπον ἀνέρχεται εἰς δρ. 66.710.168. — διετέθη δὲ ὡς ἀκολούθως:

1. Εἰς μέροςμα	δρ. 36,565,255. —
2. » ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀποθεματικοῦ	» 30,000,000. —
3. » Νέον	» 144.913. —

Ὅτις τὸ προελθόν εἰς τοὺς μετόχους μέροςμα ἀπὸ δρ. 800 τὸ 1922 ἀνεδιόσθη εἰς δρ. 1,280 τὸ 1923 καὶ εἰς δρ. 1,650 τὸ 1924. Ἡ αὐξήσις αὕτη ἢ διπλασιάσασα ἰσχυρῶς διετίνας τὴν πρόσοδον τοῦ μετόχου, ὅτι πῆρξεν ἀπολύτως ἰκανοποιητικὴ, ἐκ τῶν ὠφελειῶν δὲ αἷς κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη ἀπεκόμισεν ἡ Τράπεζα, συνεχῶς μείζον ποσὸν κεριήρχετο εἰς τὸν μέτοχον, διότι ἀπὸ τοῦ 1921 παρατηρεῖται ἀδιάλειπτος αὐξήσις τῆς ἀναλογίας μετὰ τὸ μέροςματος καὶ κερδῶν ἀκαθαρίστων καὶ μὴ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος:

Ἀναλογία μερίσματος πρὸς ἀκαθάριστα καὶ καθαρὰ κέρδη κατὰ τὰ ἔτη 1921 — 1924.

(Εἰς χιλιάδας δραχμῶν)

Ἔτη	Ἀκαθάριστα κέρδη	Καθαρὰ κέρδη	Μέρισμα	Ἀναλογία % μερίσματος πρὸς ἀκαθάριστα κέρδη	Ἀναλογία % μερίσματος πρὸς καθαρὰ κέρδη
1921	185.582	98.841	12.192	6.58	12.33
1922	279.595	102.981	17.819	6.37	17.30
1923	278.871	56.759	28.593	9.53	46.85
1924	331.911	66.710	36.565	11.01	54.80

Θ' ἀπετέλει ὅμως σφάλμα βαρὺ, εἴαν κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν καθ' ἣν τὰ κέρδη παρίστανται ἐξωγκωμένα καὶ λόγφ τῆς ἀφθονωτέρας ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας κατ' ἀκολουθίαν τῆς γοργῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ τόπου καὶ λόγφ ὅμως τῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ ἐγκωρίου νομίσματος, δὲν ἀπέβλεπεν ἡ Διοίκησις νὰ ἐντεχύσῃ πρωτίστως τὴν οἰκονομικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἰδρύματος οὗτινος ἡ τύχη εἶναι ἐμπειστευμένη εἰς τὴν φροντίδα τῆς. Οὕτω μόνον θὰ δύναται ἡ χώρα δολοκλήρως μετ' αἰσθημάτων ἀπολύτου ἀσφαλείας ν' ἀποβλέπη εἰς αὐτό, καὶ δταν τυχὸν ἰσχυρότεραι περιστάσεις μειώσουν τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀποδόσεων.